

จับเส้น

จับให้มันคันให้ตาย

จ้ำจี้จ้ำไช

จิ้งจกตีนศาล

จิ้งจกทัก

จีเส้น

จุดได้ตำตอ

จุงจุมุก

จูบลูกถูกแม่

เจ้าไม่มีศาล สมภารไม่มีวัด

เจ้าบุญนายคุณ

เจ้ายศเจ้าอย่าง

เจ้าเล่ห์เจ้ากล

เจ้าหน้าเจ้าตา

เจ้าก็เจ้าการ

เจ้าขุนมูลนาย

เจ้าชู้ไก่อั่ว

: จับจุดที่ถูกใจ

: หาหลักฐานให้แก้ตัวไม่หลุด

: บ่นว่า ตักเตือนบ่อย ๆ

: หากินเล็ก ๆ น้อย ๆ กับผู้มาติดต่อราชการ

: การทักท้วง

: ทำให้ขบขัน

: พุดหรือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งบังเอิญไปโดนเอาเจ้าตัว
หรือผู้ที่เป็นเจ้าของเรื่องนั้นเข้าโดยผู้พุด
หรือผู้ทำไม่รู้ตัว

: นำพาไปทางไหนก็ได้

: ทำคนหนึ่งมีผลกับอีกคนหนึ่ง

: ผู้ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง

: ผู้มีบุญคุณ

: คนที่ไว้ตัวไวยศ

: มีเล่ห์กลมารยาดีมาก

: ผู้ชอบทำเอาหน้า, ผู้ชอบเสนอหน้าเข้าไปทำ
โดยไม่ต้องขอร้อง

: ผู้ทำธุระให้คนอื่นโดยเขาไม่ขอร้อง

: นาย, ผู้บังคับบัญชา

: ผู้ชายที่ทำท่าเจ้าชู้กรีดกรายไปมาให้ผู้หญิงเห็น

เจ้าชู้ประตูดิน

: เจ้าชู้เกี้ยวไม่เลือกหน้า

เจ้าชู้ยักษ์

: เจ้าชู้มือไวใจเร็วใช้กำลังปลุกปล้ำ

เจ้าถ้อยหมอลความ

: ผู้ใช้ถ้อยคำพลิกแพลงไปตามกฎหมาย

เจ้าน้ำตา

: ร้องไห้ง่าย

เจ้าเนื้อ

: อ้วน

เจ้าบทเจ้ากลอน

: ชอบพูดคล้องจอง

เจ๊กต้นไฟ

: เอะอะโวยวาย

เจ็บใช้ได้ป่วย

: เจ็บป่วย

เจอไม่งามเมื่อยามขานบิน : พบผู้หญิงงามเมื่อตนแต่งงานไปแล้ว

เจียมเนื้อเจียมตัว

: ทำตัวสมฐานะต่ำต้อยของตน

แจกลีเบี้ย

: อธิบายละเอียดชัดเจน

ใจกว้าง

: ใจคอเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

ใจแคบ

: ไม่คิดเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ใคร ๆ

ใจง่าย

: เชื่อง่าย

ใจจิตใจดำ

: ไม่เอื้อเฟื้อ, ไม่มีน้ำใจ

ใจขึ้น

: สบายใจ

ใจดำเป็นอีกา

: เห็นแก่ตัว ไม่มีเมตตาปรานี

ใจดีเป็นแม่พระ

: ใจดีมาก, ใจดีใครขออะไรก็ได้

ใจดีมีเข้า

: ใจดี บริวารหรือผู้อยู่ในอำนาจก็กำเริบ

ใจดีสู้เสือ

: ทำใจกล้าผจญกับสิ่งที่น่ากลัว

ใจน้อย

: โกรธง่าย

ใจเบา	: เชื่อง่าย
ใจเป็นน้ำพระคงคา	: ใจกว้างขวางเอื้อเพื่อโอบอ้อมอารี
ใจเป็นปลาชิว	: ไม่อดทน
ใจไม่ใส่ระกำ	: ไม่มีเมตตากรรุณาและเอื้อเพื่อแก่ใคร
ใจเร็วด่วนได้	: ใจร้อนคิดแต่จะได้
ใจลอย	: เฉลอตัว
ใจสูง	: ใจที่อบรมมาตี
ใจใหญ่ใจโต	: คิดเอื้อเพื่อเมื่อแม่
ใจอ่อน	: สงสารหรือยอมง่าย ๆ

ฉ

ฉกชิงวิ่งราว	: แย่งชิงทรัพย์
ฉลาดแกมโกง	: ฉลาดในทางทุจริต
ฉับพลันทันด่วน	: โดยเร็ว
ฉิบหายขายตัว	: ล่มจม, เสียหายมาก
ฉุนขึ้นจมูก	: ฉุนมาก
ฉุดฉาดบาดตา	: สีสันฉาดเห็นได้ชัด
ฉฉโก	: ฉลาดแกมโกง
ฉฉโพย	: เปิดเผยข้อที่ปิดบังออก

ก

ชนะไหนเอาด้วย ช่วยกระพือ : ชนะก็เข้าเป็นพวกด้วย

ชนักติดหลัง : ความชั่วหรือความผิดที่ยังติดตัวอยู่

ชักซุงตามขวาง : ทำอะไรที่ไม่ถูกวิธีย่อมได้รับความลำบาก

ชักตะพานแหงนเกอ : ตั้งใจทำอะไรแล้วไม่เป็นผลสำเร็จต้องคอย
ค้ำอยู่

ชักน้ำเข้าลึก ชักศึกเข้าบ้าน : ชักนำศัตรูเข้าบ้าน

ชักใบให้เรือเสีย : พูดหรือทำขวาง ๆ ให้การสนทนา หรือการงาน
เขวออกนอกเรื่องไป

ชักแม่น้ำทั้งห้า : พูดจาหวานล่อมยกยอบุญคุณเพื่อขอสิ่ง
ที่ประสงค์

ชักใย : บงการอยู่เบื้องหลัง

ชักหน้าไม่ถึงหลัง : หาได้ไม่พอใช้

ชั่วเจ็ดทีดีเจ็ดหน : มีชั่วบ้างดีบ้างสลับไป

ชั่วนาตาปี : ตลอดปี

ชั่วเป็นขี้ ดีเป็นแก้ว : ไม่ดีไม่สนใจ สนใจเฉพาะที่ดี

ชั่วพริบตา : เวลาเดียวเดียว

ชั่วช่างชี ดีช่างสงฆ์ : ปลอยไปตามเรื่องตามราว ไม่เอาเป็นธุระ

- ข้า ๆ ได้พริ้วสองเล่มงาม : ค่อย ๆ คิดค่อย ๆ ทำ แล้วจะสำเร็จผล
- ข้าเป็นการนานเป็นคุณ : ค่อย ๆ คิดค่อย ๆ ทำ ดีกว่าด่วนทำ
- ข้าเหมือนแต่ศาลาน : เชื่องช้าอดอดมาก
- ข้างเท้าหน้า ข้างเท้าหลัง : ชายเป็นผู้นำ หญิงเป็นผู้ตาม
- ข้างเผือกไม่เกิดในกรุง : คนดีมีวิษามาจากชนบท
- ข้างพลายหมายงา คนเจรจาหมายคำ : คนยอมนับถือคำพูดกันเป็นสำคัญ
- ข้างสารรุงเห่า ข้าเก่าเมียรัก : สิ่งเหล่านี้ท่านสอนว่าอย่าไว้ใจ เพราะอาจจะทำอันตรายเราเมื่อไรก็ได้ ถือเป็นศัตรูที่น่ากลัว
- ข้างตายทั้งตัวเอาใบบัวมาปิด : ความชั่วหรือความผิดร้ายแรงที่คนรู้ทั่วกันแล้ว จะปิดอย่างไรก็ไม่มิด
- ชายสามโบสถ์ : ผู้ที่บวชแล้วสึกถึง 3 คน ใช้พูดเป็นเชิงตำหนิว่าเป็นคนที่ไม่น่าคบ
- ข้างเหลือขอ : เกเรมากเอาไว้ไม่อยู่
- ขาดจะดี ไม่หาสีก็แดง : คนดีถึงอย่างไร ๆ ก็ดีเสมอ
- ชาติคางคก ยางหัวไม่ตกไม่รู้สีก : คนไม่ดีไม่เจ็บตัวเสียบ้างก็ไม่รู้สำนึก
- ชาตินักเลงอดเพลงไม่ได้ : รักชอบอะไรก็อดทำสิ่งนั้นไม่ได้
- ชาติเสือไม่ทิ้งลาย : มีความหมาย 2 แห่ง คือ แง่ดีหมายถึงต้องแสดงความเก่งให้สมกับที่ได้ชื่อว่าเป็น "เสือ" แง่ร้าย หมายถึงเคยมีนิสัยสันดานดุร้าย อย่างไรก็ตามก็ยังคงเป็นเช่นนั้นอยู่
- ชายข้าวเปลือก หญิงข้าวสาร : ชายไปอยู่ที่ไหนก็อกที่นั่น หญิงถ้าออก

	จากบ้านก็มีแต่เสียหาย
ขายผ้าเหลือ	: ผ้ายกดีลืทธิ แสดงอานิสงส์ของการบวช
ชิงสุกก่อนห่าม	: ตัวหนังสือที่ยังไม่สมควรแก่วัย หรือยังไม่ถึงเวลา
ชิมลาง	: ทดลองดูลาดเลา
ขึ้นกบนปลายไม้	: หวังในสิ่งที่อยู่ไกลตัว
ขึ้นกเป็นนก ขึ้นไม้เป็นไม้	: ไม่ว่าผู้มีอำนาจจะว่าอย่างไร ผู้น้อยก็ต้องคล้อยตามไปอย่างนั้นเพราะกลัว หรือประจบ
ขึ้นตันตาย ขึ้นปลายเป็น	: ว่าอย่างไรเป็นอย่างนั้น
ขึ้นโพรงให้กระรอก	: ขึ้นสูงทางให้แก่ผู้อื่น โดยไม่คำนึงถึงผลเสียหายที่จะเกิดขึ้น
ขึ้นเสียงเรียงนาม	: ขึ้น วงศ์ตระกูล
ขุมมือเปิบ	: ฉวยประโยชน์จากคนอื่น โดยไม่ได้ลงทุนลงแรง
แข่งชักหักกระดูก	: แข่งด่าให้ได้รับอันตรายอย่างร้ายแรง
เชื่อน้ำมนต์	: หลงเชื่อตาม
เชื่อไม่ทิ้งแถว	: เป็นไปตามเผ่าพันธุ์
ใช้น้ำเย็นเข้าลูบ	: พุดจาโลมเล้าให้ใจอ่อน
ใช้แมวเฝ้าปลาย่าง	: ผากของไว้กับผู้ที่ต้องการ
ใช้ไม้แข็ง	: หักโหมเด็ดขาดตามใจตัว
ใช้ไม้ نرم	: ทำให้นุ่มนวลไม่ให้หักทลาย
ใช้หนึ่งเป็นสอง	: ทำเกินคำสั่ง

ช

- ชนเหมือนลิง : ชนไม่เคยหยุดอยู่นิ่งเลย
- ช่อนหน้าเป็นนางอาย : ชี้อาย
- ชังกะต่าย : ผื่นใจทำ, ทำด้วยจำใจ
- ช็อกกินไม่หมด คดกินไม่นาน : ทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่บริสุทธิ์ กินไม่ได้นาน
- ชื้อง่ายขายคล่อง : ทำการค้าเจริญก้าวหน้าดี
- ซื้อผ้าคูเนื้อ : จะทำอะไรต้องพิจารณาพิเคราะห์ให้ดีก่อน
- ชื่อเหมือนแมวนอนหวด : ทำเป็นชื่อ
- ซื้อควายหนานา ซื้อผ้าหน้าหนาว } : ซื้อของไม่คำนึงถึงกาลเวลา ย่อมได้
- ซื้อวัวหนานา ซื้อผ้าหน้าหนาว } ราคาแพง

ญ

- ญาติดี : ดีกัน เป็นพวกเดียวกัน

ฒ

- ฒ่าหัวงู : คนที่มีอายุ หรือคนแก่ที่มีอะไร ๆ แสดงถึงว่ามีเล่ห์เหลี่ยมพลิกแพลง มีพิษสงมาก

ด

- ดอกพิกุลร่วง : เรียกอาการที่นิ่งไม่พูดว่า กลัวดอกพิกุลจะร่วง
- ดาบสองคม : มีทั้งคุณและโทษ, อาจดีอาจเสียก็ได้
- ดาวล้อมเดือน : มีบริวารแวดล้อมมาก
- ดอกไม้ริมทาง : หญิงใจง่าย ทำตัวไร้ค่าขายได้ปรารถนาก็ได้

- ต้องเปรี้ยวต้องเค็ม : คร่ำเคร่งหมกหมมอยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งจนไม่มีเวลาไปไหน
- ดักคอ : พุดลวงหนัดถึงเรื่องที่อยู่ฝ่ายหนึ่ง จะพุดไว้เสียก่อน
- ดักลอบหมั่นกู่ เจ้าชู้หมั่นเกี้ยว : ทำการสิ่งใดให้หมั่นเอาใจใส่
- ดับไฟหัวลม : จัดการกับผู้เป็นต้นเหตุสำคัญเสียก่อน เหตุการณ์จึงจะสงบได้
- ด่าเป็นตอตะโก : ด่าเหลือเกินอย่างกับตอตะโก
- ดินพอกหางหมู : ที่คั่งค้างพอกพูนขึ้นเรื่อย ๆ
- ดินไม่กลบหน้า : ยังไม่ตาย จะต้องทำอะไรอย่างใดอย่างหนึ่งให้ได้
- ตื่นเป็นกล้ายน้ำว้า : มีมากมายหาได้ง่าย ๆ
- ตุ้มวงกงเกวียน : ทำกรรมไว้อย่างไรจะได้รับผลอย่างนั้น
- ตุเหมือนเสือ : ตูมาก
- ตุตาม้าตาเรือ : จะพุดจะทำอะไรก็ตามให้ระมัดระวัง, พิจารณาให้รอบคอบ
- ตุช้างให้ดูหาง ดูนางให้ดูแม่ : ให้รู้จักพิจารณา ลักษณะบุคคลหรือผู้หญิงที่จะเลือกเป็นคู่ครอง
- เด็กเมื่อวานขึ้น : คำกล่าวเชิงดูหมิ่นหรือเชิงสั่งสอนว่ามีความรู้หรือประสบการณ์น้อย
- เด็กเลี้ยงแกะ : คนชอบพุดปด ไม่มีใครเชื่อถือ
- เด็กอมมือ : ผู้ไม่รู้ประสีประสา

เด็กเหลือขอ : เด็กเกะกะเหรกเกรไม่อยู่ในอำนาจผู้ใหญ่
 เด็กดอกลำ : ได้หญิงสูงศักดิ์เป็นภรรยา
 เด็กดอกลำร่วมต้น : เคยทำบุญกุศลร่วมกันมาแต่ชาติก่อนจึงมาอยู่
 ร่วมกันในชาตินี้

เด็กดอกลำไม่ไว้ใจ, เด็กปลีไม่มีใบ } ตัดขาด, ตัดญาติขาดมิตรกันเด็ดขาด
 เด็กบัวไม่ไว้ใจ

เดินตามหลังผู้ใหญ่หมาไม่กัด : ประพฤติตามตัวอย่างผู้ใหญ่ย่อมปลอดภัย
 ได้แกงเหนื้าพริก : ได้ใหม่ลื้มเก่า
 ได้หื้ช่แพะไล่ : ข้าเต็มเมื่อผู้อื่นแพ่ลื้ยพล้าง
 ได้น้้าได้เนื้อ : ได้เป็นขึ้นเป็นอัน, ได้ใจความ
 ได้พ่เสียตายน้อง : ได้อย่างหนึ่งเสียตายอีกอย่างหนึ่ง
 ได้เสีย : ชายหญิงได้ร่วมรักกัน โดยตกลงปลงใจกันเอง
 ได้หน้าได้ตา : ได้ชื่อเสียงเกียรติยศ

ด

ตกกระไดพลอยโจน : จำเป็นที่จะต้องยอมเข้าไปเกี่ยวข้องกับ เหตุการณ์
 ที่เกิดขึ้น เมื่อไม่มีทางเลี่ยง
 ตกคลัก : ตกอับ, อยู่แน่น ไม่มีที่ไป
 ตกถึงข้าวสาร : ผู้ชายที่ได้แต่งงานกับหญิงที่มีฐานะดี

ตกปากตกคำ	: ตกลง, รับรอง
ตกฟาก	: เวลาที่เด็กเกิดหรือตกลงถึงพื้น
ตกกระกำลำบาก	: ทุกข์ยากลำบาก
ตกลงปลงใจ	: ยอมตกลงด้วย
ตกใต้เกรทหวัด	: ตกนรกขุมต่ำสุด
ตกนรกทั้งเป็น	: ได้รับความลำบากแสนสาหัส เช่น คนที่ได้รับโทษทัณฑ์ในเรือนจำ
ตกน้ำไม่ว่าย	: ไม่ช่วยตัวเอง
ตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้	: ตกอยู่ในที่คับขันอย่างไรก็ไม่เป็นอันตราย
ตกเป็นเบี้ยล่าง	: ตกเป็นรองเขา, เสียเปรียบเขา
ตกลงปลงใจ	: ตัดสินใจที่จะร่วมมือร่วมชีวิตด้วย
ตกหลุม, ตกหลุมพราง	: ถูกลวงด้วยเล่ห์กลหรืออุบาย, เสียรู้หลงกล
ต้นคดปลายตรง, ต้นร้ายปลายดี	: ตอนแรก ๆ เป็นคนเลวแต่ต่อมากลับตนเป็นคนดี
ต้นตอ	: ต้นเหตุที่เกิดเรื่องราว
ต้นไม้ตายเพราะลูก	: พ่อแม่ ยอมเสียทุกอย่างเพื่อลูก
ต้นรักดอกโคก	: แรก ๆ รักกันดี บั้นปลายกลับกลายเป็นขมขื่น
ต้นวายปลายคด	: ตอนต้นไม่ดี ไปดีเอาตอนหลัง
ตบมือข้างเดียวไม่ดัง	: ทำอะไรฝ่ายเดียวไม่เกิดผล
ตบหัวกลางศาลา ขอขมาที่บ้าน	: ยอมรับผิด ไม่สมกับความผิดที่ทำไว้

ตบหัวลูบหลัง	: ทำหรือพูดให้กระทบกระเทือนไว้ในตอนแรกแล้ว กลับทำหรือพูดเป็นการปลอบใจในตอนหลัง
ตบตา	: ทำอุบาย ให้เห็นผิดจากความเป็นจริง
ตระกูลมูลชาติ	: ตระกูลผู้ดี
ตรงเหมือนไม้บรรทัด	: ซื่อตรงมากไม่มีเอนเอียงไปทางไหน
ตลบจนกบแนวหา	: พุดพริกแพลงให้หลงเชื่อ
ตลอตรอดฝั่ง	: ถึงจุดหมาย
ตลาดมืด	: ตลาดที่ซื้อขายกันลับ ๆ
ต่อความยาว สวาทความยืด	: พุดว่ากันไปกันมาไม่รู้จักสิ้นสุด
ต่อปากต่อคำ	: โต้เถียงไม่รู้จักจบสิ้น
ตลาดหน้าคุก	: แพง
ต่อให้อมพระมาพุด	: ไม่เชื่อถือ ถึงแม้จะอมพระมาพุดอย่างไรก็ไม่เชื่อ
ต่อหน้ามะพลับ ลับหลังตะโก	: ต่อหน้าพุดหรือทำอย่างหนึ่ง ลับหลังพุดหรือทำ อีกอย่างหนึ่ง, กลับกลอก
ต้องธรณีศาล	: ถูกเสนียดจัญไร
ต้อนรับขับสู้	: ต้อนรับอย่างแข็งขัน
ต้อนรับแขกเข้าเล่า	: บังคับคนที่ไม่มีทางสู้
ตักน้ำรดหัวตอ, ตักน้ำรดหัวสาก	: แนะนำพร่ำสอนเท่าไรก็ได้ผล
ตักน้ำใส่กระโหลก ชะโงกดูเงา	: ให้รู้จักฐานะของตนและเจียมตัว
ตักบาตรอย่าถามพระ	: จะให้อะไรแก่ผู้ที่เต็มใจรับอยู่แล้วไม่ควรถาม

ตะเภาเดียวกัน

ตะโปกสุดเสียงสังข์

ตั้งศาลเตี้ย

ตัดช่องน้อยแต่พอตัว

ตัดช่องย่องเบา

ตัดญาติขาดมิตร

ตัดบท

ตัดเป็นตัดตาย

ตัดไม้ข่มนาม

ตัดไฟต้นลม, ตัดไฟหัวลม

ตัดหนามอย่าไว้หน่อ

ตัดหางปล่อยวัด

ตัวใครตัวมัน

ตัวจักรใหญ่

ตัวตายตัวแทน

ตัวเป็นเกลียว

ตัวตั้งตัวตี

ตาขวาง

ตาขาว

: พวกเดียวกัน

: ตะโปกงามเล่าลือกันไปไกล ๆ รูปร่างใหญ่โต

: ตัดสินชำระความโดยพลการ

: ทำแต่พอตัวรอดคนเดียว

: ลักขโมย

: ตัดขาดจากกัน

: พูดยุติเรื่องไม่ให้พูดต่อ

: ตัดขาดจากกันอย่างเด็ดขาด

: ข่มขวัญให้เกรงกลัว

: ตัดต้นเหตุเพื่อไม่ให้เหตุการณ์ลุกลามต่อไป

: ทำลายให้ถึงต้นตอ

: ตัดขาดไม่เกี่ยวข้อง, ไม่เอาเป็นธุระอีกต่อไป

: ต่างคนต่างหาทางช่วยตัวเอง

: บุคคลซึ่งเป็นสมอหรือเป็นหัวหลักในการดำเนินการ

: ผู้ที่รับช่วงทำงานติดต่อกันไปไม่ขาดตอน

: ขยันทำงานอยู่ตลอดเวลา, แสดงกิริยาท่าทาง
ด้วยความรู้สึกรุนแรง

: หัวหน้าผู้ดำเนินการ

: ไม่พอใจ

: ขลาดกลัว

ตาเขี้ยว	: โกรธ
ตาโตเท่าไข่ห่าน	: อยากได้หรือสนใจมากจริง ๆ
ตาเป็นนกเขวก	: ตาสอดส่ายตู่อะไรว่าอยู่ที่ไหน ๆ
ตาไม่มีแวว	: ไม่มีความฉลาดขาดไหวพริบ
ตามีตามา, ตาสีตาสา	: ผู้มีอายุที่ได้รับการศึกษาน้อย
ตาโต, ตาพอง	: อาการที่ตาเบิกกว้างเพราะอยากได้เมื่อเห็นเงิน เป็นต้น
ตาบอดคลำช้าง	: คนที่รู้อะไรด้านเดียว หรือนัยเดียวไม่เข้าใจ ว่าสิ่งนั้นเป็นอย่างนั้น
ตาบอดได้แว่น	: คนที่ได้สิ่งซึ่งไม่เป็นประโยชน์อะไรแก่ตน
ตาบอดสอดตาเห็น	: อวดรู้ในเรื่องที่ตนไม่รู้
ตาเป็นมัน	: อาการที่จับตามองจ้องดูสิ่งที่ต้องใจอย่างจจจ่อ
ตาเป็นลัมปะรด	: มีพรรคพวกที่คอยสอดส่องเหตุการณ์ให้อยู่ รอด้าน
ตาเฟื่องตาสลึง, ตาเล็กตาน้อย	: ตาที่แสดงอาการว่าชอบพอรักใคร่ เป็นการ ทอดไมตรี ในทางขู้สาว
ตาลูก, ตาลูกตาชั้น	: อาการที่เบิกตากว้างเพราะอยากได้เมื่อเห็น เป็นต้น
ตามใจปากมากหนึ่	: เห็นแก่กินยอมล้นเปลืองมาก
ตามใจปากลำบากท้อง	: เห็นแก่กินมักจะเดือดร้อน

ตามเพลง	: สุดแต่จะเป็นไป
ตามยถากรรม	: เป็นไปตามกรรม, สุดแต่จะเป็นไป
ตามเรื่องตามราว,	ตามลมตามแล้ง: ปลอ่ยให้เป็นไปเอง, สุดแต่จะเป็นไป
ตายใจ	: ปลงใจเชื่อสนิท
ตายคาบหน้า	: คิดมานะพยายามไปสู่กับเหตุการณ์เอาข้างหน้า
ตายฝังยังเลี้ยง	: เลี้ยงดูตามบุญตามกรรม
ตายราบ	: ตกอยู่ในอำนาจ ไม่มีทางรอดไปได้
ตายประชดป่าช้า	: แกล้งทำหรือพูดแตกตันประชดอีกฝ่ายหนึ่ง แต่ตัวเองกลับเป็นฝ่ายเสียหายจากการทำ หรือพูดนั้น
ตายยอดด้าว	: คนที่ไม่มีทางเจริญก้าวหน้าต่อไปอีกแล้ว ; คนที่ไม่มียศฐาบรรดาศักดิ์
ตำข้าวสารกรอกหม้อ	: หาเพียงแค่ออกไปมือหนึ่ง ๆ, ทำพอให้เสร็จ ไปชั่วครั้งหนึ่ง ๆ
ตำน้ำพริกละลายแม่น้ำ	: ลงทุนไปโดยได้ผลประโยชน์ไม่คุ้มทุน, ใช้จ่าย ทรัพย์ในทางที่ไม่เกิดประโยชน์, เสียทรัพย์ ไปโดยไม่ได้ประโยชน์อะไร
ตีเรือทั้งไกล	: ทำหนังสือที่ยังทำไม่เสร็จหรือที่ยังไม่รู้อะไร เป็นอะไร, ตีพล่อย ๆ ไปเสียก่อนที่จะรู้ว่า อะไรเป็นอะไร

ติดต้อยห้อยตาม	: เดินตามไปติด ๆ
ติดเนื้อต้องใจ	: พึงพอใจมาก
ติดหมัด	: ทันทึ
ตีกิน	: ทีกักเอา, ประสมกิน
ตีขลุ	: ฉวยโอกาสอ้างว่าเป็นของตน
ตีฆ้องร้องป่าว	: นำข่าวไปป่าวร้องบอกให้รู้โดยทั่วกัน
ตีงูข้างทาง	: ทำอะไรไม่มันเหมาะจะเกิดอันตรายได้
ติดนก่อนใช้	: พอได้ข่าวว่าอะไรไม่สู้ดีเกิดขึ้นก็กระวนกระวาย ทุกข์ร้อนไปเสียก่อนทั้งที่เรื่องยังไม่เกิดขึ้น
ติดนเห็นห่าง	: ทำตัวห่างเหินไป
ติดื่น	: ทำได้ดีขึ้นกว่าเดิม, เสียไปมากแต่ได้กลับคืน มาบ้าง
ตีท้ายครัว	: ลอบเข้าไปเป็นชู้กับเมียคนอื่น
ตีป่าให้เสียกล่ว	: ชูให้กลัวหรือชูให้หนีไป
ตีผีปาก	: พูดโต้โดยแสดงโวหารฉะฉาน
ตีสองหน้า	: กลับกลอกไม่คงที่โดยการประจบทั้ง 2 ข้าง
ตีสำนวน	: พูดใช้โวหารเชิงอวดฉลาด
ตีเสมอ	: วางตัวเท่าเทียมกับผู้ที่สูงกว่าทำได้เท่า ๆ กัน
ตีหน้าตาย	: ทำหน้าวางเฉย
ตีหน้ายักษ์	: ทำหน้าตาโกรธเคือง

ตืออกชกหัว

: ร้องไห้คร่ำครวญ

ตื้นโรงตื้นศาล

: คอยหาเศษหาเลยหรือหารายได้เล็ก ๆ น้อย ๆ
โดยยึดเอาสถานที่ราชการที่ใดที่หนึ่งเป็นที่หากิน

ตึงให้กากิน

: ทำสิ่งใด ๆ ไว้แล้ว แต่ผลไปตกแก่ผู้อื่น , ทำสิ่ง
ที่ตนควรจะได้รับประโยชน์ แต่กลับไม่ได้

ตึงให้หลังหัก

: กระทำการสิ่งใดแก่ศัตรูโดยไม่เจตนาจริงจัง
ย่อมจะได้รับผลร้ายในภายหลัง

ตืดนก่อนไข้, ตืดนตายก่อนไข้: กังวลทุกข์ร้อนหรือหวาดกลัวในเรื่องที่
ยังไม่เกิด

ตีปลาหน้าไซ

: พุดหรือทำให้กิจการของผู้อื่นซึ่งกำลังดำเนินไป
ด้วยดีกลับเสียไป

ตีปลาให้เลือกแล้ว

: ชูให้กลัว

ตีวัวกระทบคราด

: โกรธคนหนึ่งแต่ทำอะไรเขาไม่ได้ โพล่ไปรังควาน
อีกคนหนึ่ง ที่เกี่ยวข้องและตนสามารถทำได้

ตีหลายหน้า

: ตลบตะแลง, กลับกลอก

ตื้นถีบปากกัด

: มานะพยายามทำงานทุกอย่างเพื่อปากท้อง
โดยไม่คำนึงถึงความเหนื่อยยาก

ตื้นเท่าผาหอย

: เด็กทารก

ตืดเป็นตังเม

: ขี้เหนียวมาก

ตื้นก่อนไก่อ

: ตื้นแต่เข้ามิด

ตื่นตูม	: ตื่นตกใจเชื่อ โดยไม่พิจารณาเหตุผล
ตื่นลึกลึกหน้าง	: รู้ละเอียดหมดทุกอย่าง
ตื่นแต่ตึก ลึกแต่หนุ่ม	: เร่งรัดทำงานให้เหมาะสมแก่วัยและเวลา
ตื่นแรงแรงตื่นกา	: แสดงอาการกระโดดโลดเต้นดีใจ
เต็มประตู	: เต็มที่
เต็มเม็ดเต็มหน่วย	: ครบถ้วนไม่ขาดตกบกพร่อง
เท่าใหญ่ไข่กลบ	: ผู้ใหญ่ทำอะไรเป็นพิธี แล้วพยายามกลบเกลื่อนไม่ให้ผู้อื่นรู้
แต่งร่มใบ	: ผิวเนื่อนวลงาม
เตี้ยอ้วนค่อม	: คนที่มีฐานะต่ำต้อยหรือยากจน แต่รับภาระเลี้ยงดูคนที่มั่งคั่งเช่นตนอีก
ใต้ดิน	: ไม่เปิดเผย
ไต่ไม้ลำเดียว	: กระทำการใด ๆ ตามลำพัง ตัวคนเดียวโดยไม่พึ่งพาอาศัยใคร
โตแต่เปลือก	: ภายนอกดูภูมิฐานน่าเชื่อถือแต่เนื้อแท้ไม่มีอะไร
โตฟักโตแฟง	: มีแต่ตัวคนเดียวบุกบันเลี้ยงตัวเองไม่มีที่พึ่งพาอาศัยที่ไหน
ถ่มน้ำลายแล้วกลับกิน	: พุดแล้วกลับคำ
ถ่มน้ำลายรดฟ้า	: ประทุษร้ายต่อสิ่งที่สูงกว่าตน ตัวเองย่อมได้รับผลร้าย

ถวายหัว

: ยอมเสี่ยงชีวิตเพื่อชาติ, เอาชีวิตเป็นประกัน,
ทำจนสุดความสามารถ

ถอดเขี้ยวถอดเล็บ

: ละพยศ, ละความเก่งกาจ, เลิกแสดงฤทธิ์
แสดงอำนาจอีกต่อไป

ถอนต้นก่นราก,
ถอนรากถอนโคน

: ทำลายให้ถึงต้นตอ, ทำลายให้สิ้นสิ้นหนาม

ถอนหงอก

: ไม่นับถือความเป็นผู้ใหญ่

ถอนไม่ถึงน้ำ

: ไม่ถึงแก่นสำคัญของเรื่อง

ถอยหน้าถอยหลัง

: กลับไปกลับมา ไม่แน่นอน

ถอยหลังเข้าคลอง

: กลับไปทำแบบเก่า ไม่ก้าวหน้า

ถ่างทาง

: หาช่องทางไว้ล้วงหน้า

ถลาร่องซึกง่าย ถล้าใจซึกยาก : พลาดตร่องก็พอสึกเข้าขึ้น ไม่ยากแต่ถ้า
หากพลาดพลั้งทางใจ ถอนตัวได้ยาก

ถึงพริกถึงขิง

: รุนแรง หรือเผ็ดร้อน

ถือเขาถือเรา

: แยกเป็นฝ่ายโน้นฝ่ายนี้

ถือท้าย

: คอยสนับสนุนอยู่ด้านหลัง

ถือบังเหียน

: เข้ากุมอำนาจ หรือมีอำนาจบังคับบัญชาสั่งการ
ให้เป็นไปตามต้องการทุกอย่างได้

ถือไฟเหนือมือ

: อยู่เหนือกว่ามีโอกาสดีกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง

ถ่านไฟเก่า

: ชายหญิงที่เคยรักใคร่กันหรือเคยได้เสียกัน
มาก่อน แม่เหล็กร้างกันไปเมื่อมาพบกันใหม่
ย่อมรักใคร่หรือปลงใจกันได้ง่ายขึ้น

ที่ลวดตาข้าง ห่างลวดตาเส้น : ดูเหมือนรอบคอบที่ถั่ววัน แต่ไม่รอบคอบ
ที่ถั่ววันจริง, ประหยัดในสิ่งที่ไม่ควรประหยัด
ไม่ประหยัดในสิ่งที่ไม่ควรประหยัด

ถีบหัวส่ง : ไล่ไปให้พ้น, ไหมโยตีอีกต่อไป

ถืออำนาจบาตรใหญ่ : ถือว่ามีอำนาจเหนือกว่า

ถูกขา : เข้ากันได้

ถูกคอ : เข้ากันได้มีรสนิมอย่างเดียวกัน

ถูกใจทำ : ถูกต้องตามที่คิด

ถูกทา : ชอบ

ถูกตุน : ถูกหลอกลวง

ถูกเส้น : เข้ากันได้

ถูกอกถูกใจ : ชอบใจ

เกรตริง : ชื่อหรือตรงจนเกินไปไม่มีไหวพริบไม่รู้จัก
ผ่อนสั้นผ่อนยาว

เกรียงไกร : ทำตามอย่างเขาอย่างไม่มีเหตุผล

เถียงคำไม่ตกปาก : เถียงไม่หยุดปาก

เกมพก : เกมหรือเพิ่มให้

ได : หาประโยชน์ใส่ตัว โดยใช้อำนาจหน้าที่ขูดรีด
บังคับ

ท

ทรม	: อกตัญญูไม่รู้คุณ
ทรมในดิน สิ้นในน้ำ	: สิ่งที่มีอยู่หรือเกิดตามธรรมชาติ อันอาจนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้
ทองแผ่นเดียวกัน	: เกี่ยวดองกันโดยการแต่งงาน
ทองไม่รู้ร้อน	: เฉยเมย, ไม่กระตือรือร้น, ไม่สะตุงสะเทือน
ทองรู้กระเบื้อง	: ลักษณะที่ไม่คู่ควรกัน
ทอดสะพาน	: ให้ทำ แสดงกิริยาอาการให้เห็น ว่าไม่มีตรัสจิตหรือชอบ
ทองย่งพุงกระสอบ	: คนกินจุ
ทะลุกลางปล้อง	: พุดส่ดขึ้น ขณะที่คนอื่นกำลังพูดกันอยู่
ทันควัน	: รวดเร็ว ทันทีทันใด
ทั้งขึ้นทั้งล่อง	: มีความเกี่ยวข้องด้วยเสมอ ไม่พ้นไปได้
ทำคุณบูชาโทษ โปรดสัตว์ได้บาป	: ทำคุณแต่กลับเป็นโทษ, ทำดีแล้วกลับเป็นไม่ดี
ทำงานหน้า	: ทำให้เกิดเรื่องราวอับอายขายหน้า
ทำตัวเป็นหุ่นให้เขาเชิด	: ปลอมให้เขาสั่งให้ทำตามชอบใจ
ทำนาเข้าสวน ซื่อสวนเข้าหุ่น	: ทำอะไรเข้าหุ่นเข้าส่วนกัน มักลำบาก
ทำดีทีเหลว	: มีทำทางดี แต่ทำอะไรไม่ได้เรื่อง
ทำนั่นทำนี่	: อย่างนั้นอย่างนี้, โยกโย้

- ทางออก : ทางรอด, วิธีแก้ปัญหา
- ทำนบหลังคน : หาผลประโยชน์ใส่ตนโดยชู้ตริตผู้อื่น
- ทำนาอมกฉ่ำ ทำปลาอมเกลือ : ทำการสิ่งใดถ้ากลัวหมดเปลืองยอมไม่ได้
- ผลสมบูรณ์
- ทำบุญเอาหน้า ภาวนากันตาย : ทำบุญเพื่ออวดผู้อื่นไม่ใช่ทำด้วยใจบริสุทธิ์,
มักพูดเข้าคู่กับภาวนากันตาย
- ทำมาค้าขึ้น : ประกอบอาชีพเจริญก้าวหน้า
- ทำสิ่งทำค่า : ชุกชน
- ทิ้งทวน : ปล่อยสุดฝีมือเต็มที่ เป็นครั้งสุดท้าย
- หุตลั่นทอง : มีคารมในการติดต่อ
- เทวดาฉันทมาเกิด : เป็นสำนวนประชด หมายถึงเป็นยอดในทาง
เกกมะเหรกเกเร
- แทรกเป็นยาดำ : เข้าแทรกแซงอะไร ๆ ทั่วไป
- เทือกเถาเหล่ากอ : เชื้อสายที่สืบเนื่องต่อกันมา
- ที่เล่นที่จริง : แสร้งทำเล่น ๆ หรือล้อหลอกเป็นการลองเชิง
แต่เมื่อเห็นเขาผลอดตัวหรือไม่ว่าก็เอาจริง
- หุบหม้อข้าวตัวเอง : ตัดอาชีพ, ทำลายอาชีพของตนเอง
- แทงใจดำ : พูดตรงกับความจริงในใจของผู้ฟัง
- แทรกแผ่นดิน : หลีกหนีไปให้พ้น ไม่อยากให้ใครมาพบหน้า
เพราะอับอาย

น

นกระจอกกินน้ำ	: ชั่วเวลาเดี๋ยวเดียว
นกต่อ	: ผู้ติดต่อล่อลวงให้หลงเชื่อตาม
นกน้อยทำรังแต่พอตัว	: ควรรู้จักประมาณตัว ทำอะไรตามฐานะของตัว
นกมีหู นกมีปีก	: พุดกลับกลอก ว่าเป็นพวกทั้งสองฝ่าย
นกรู้	: คนที่ฉลาด รู้รักษาตัวรอด
นกสองหัว	: ทำตนเข้าได้ทั้งสองฝ่าย จิตใจโลเลกลับกลอก
นมหานกลีงอก	: มีความจำเป็นบังคับ ให้ต้องอยู่ในฐานะเดือดร้อนลำบากยุ่งยากใจเสมอไป ไม่มีทางหลีกเลี่ยงได้
นอกครู	: ไม่ทำตามคำสั่งของครู ไม่ทำตามที่ครูสอนไว้
นอกคอก	: พุดหรือทำอะไรแผลงไปจากปกติ
นอกบาลี	: นอกเหนือแบบแผน
นอกสู่นอกทาง	: ทำผิดแบบแผนหรือคำสั่ง
นอกสังเวียน	: นอกการแข่งขัน
นอนกลางดิน กินกลางทราย	: มีความเป็นอยู่อย่างลำบากยากเข็ญ
นอนตาไม่หลับ	: เป็นทุกข์
นอนสูงให้นอนคว่ำ	: ถ้านอนสูงนอนคว่ำ ก็ย่อมเห็นอะไร ต่ออะไร
นอนต่ำให้นอนหงาย	: ที่ผ่านไประมา ถ้านอนต่ำนอนหงาย ก็ย่อมมองเห็นอะไรที่ผ่านไประมาได้เหมือนกัน
นอนหลับทับสิทธิ์	: ไม่ไปใช้สิทธิ์ที่ตนมีอยู่

น้อยเนื้อต่ำใจ	: น้อยใจมาก
นอนหลับไม่รู้ นอนคู้ไม่เห็น	: ไม่รู้เรื่องราว, ไม่รู้อิโหนอิเหน่
นั่งในหัวใจ	: รู้ใจ, ทำถูกต้องตรงตามที่ผู้อื่นคิดไว้
นำเกลียดน่าชัง	: น่ารักน่าเอ็นดู
น้ำขึ้นให้รีบตัก	: มีโอกาสดีควรรีบทำ
น้ำขุนไว้ในน้ำใสไว้นอก	: แม้จะไม่พอใจก็ยังแสดงสีหน้ายิ้มแย้ม
น้ำเชี่ยวอย่าขวางเรือ	: เป็นคำพูดเชิงเตือนสติว่า อย่าขัดขวางผู้ที่มิอำนาจ
นั่งกินนอนกิน	: ร่ำรวยอย่างสุขสบาย
นั่งขี้นิ้ว	: ใช้คนอื่นให้ทำ
นายว่าขี้ข้าพลอย	: นายต่ำว่าใคร ลูกน้องบริวารก็พลอยผสมโรง ต่ำว่าไปด้วย
น้ำกลิ้งบนใบบอน	: ใจไม่แน่นอน, กลับกลอก
น้ำขึ้นให้รีบตัก	: มีโอกาสทำอะไรให้เป็นประโยชน์แก่ตน ได้ให้รีบทำ
น้ำลอดใต้ทราย	: ทำอย่างลึกลับ ไม่มีใครเห็น
น้ำล้างหัวล้าน	: ใส คือไม่ซน
น้ำลู่ท้อง	: อุดทนไปก่อน คือไม่มีอาหารกินก็กินน้ำ ประทังไปก่อน
นั่งเป็นสิงโตหิน	: นั่งเฉย ๆ
น้ำซึ่มบ่อทราย	: หาได้มาเรื่อย ๆ

- น้ำตาเซ็ดหัวเช่า : เสียใจเพราะทำใจหรือต้องผิดหวังอย่างหนัก
- น้ำตาตกใน : เศร้าโศกเสียใจอย่างมาก
- น้ำตาลโกล้มต ใครจะอดได้ : ขาดหญิงที่ใกล้ชิดกันมากย่อมห้ามใจไม่ให้รักกันได้ยาก
- น้ำท่วมทุ่ง ผักบุ้งโหรงเหรง : พุดมากแต่ได้เนื้อหาสาระน้อย
- น้ำท่วมปาก : พูดไม่ออกเพราะเกรงจะมีภัยแก่ตนหรือผู้อื่น
- น้ำน้อยแพ้ไฟ : ฝ่ายข้างน้อยย่อมแพ้ฝ่ายข้างมาก
- น้ำนิ่งไหลลึก : คนที่มีท่าทางนิ่ง ๆ มักจะมีความคิดลึกซึ้ง
- น้ำบ่อน้อย : น้ำลาย
- น้ำพึ่งเรือเสือพึ่งป่า : การพึ่งพาอาศัยกัน
- น้ำมาปลาकिनมต น้ำลตมตกินปลา : ที่ใครที่มัน
- น้ำเย็นปลาตาย : คำพูดที่ไพเราะอ่อนหวาน ซึ่งถูกใจผู้ฟังแต่อาจเป็นโทษเป็นภัยได้
- น้ำร้อนปลาเป็น : คำพูดที่ตรงไปตรงมาแบบขวานผ่าซากอาจไม่ถูกใจผู้ฟัง แต่ไม่เป็นพิษเป็นภัย
- น้ำลดตอผุด : เมื่อหมดอำนาจความชั่วที่ทำไว้ก็ปรากฏ
- น้ำสั่งฟ้า, ปลาสั่งฝน, } : สิ่งเสียเป็นครั้งสุดท้าย, ทำการอันใดที่เป็น
- ฝนสั่งฟ้า, ปลาสั่งหนอง } : สิ่งสำคัญเพื่อไว้อาลัย ก่อนจากไป
- น้ำหนึ่งใจเดียวกัน : มีความคิดเห็นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
- นิ้วไหนร้ายก็ตัดนิ้วนั้น : คนใดไม่ดี ก็ตัดออกไปจากหมู่คณะ

เนื้อเต่ายำเต่า

: นำเอาทรัพย์สินส่วนที่เป็นกำไร หรือดอกเบี้ย
กลับไปลงทุนต่อไปอีก โดยไม่ต้องใช้ทุนเดิม

นุ่งลมห่มฟ้า

: เปลือยกาย

เนื้อไม้ได้กิน หนังไม้ได้ -

: ไม่มีส่วนได้เป็นผลประโยชน์ กับตัวแต่ก็ต้อง
พลอยเสียหายไปด้วย

รองนั่ง กระตูกแขวนคอ

: สู้กันไม่ได้

เนื้อสุ้เสื่อ

: เอาข้างที่มีอยู่น้อย ไปให้ข้างที่มีอยู่มาก
เป็นลักษณะ ไม่เหมาะสม

เนื้อหนูใส่เนื้อช้าง

: เมื่อตกอยู่ในที่อันตรายแล้วมีแต่จะสูญเสีย
ไม่มีทางรอด

เนื้อเข้าปากเสื่อ

บ

บนข้าวผี ตีข้าวพระ

: ขอร้องให้ผีสงเคราะห์หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วยเหลือ
โดยจะแก้บนเมื่อสำเร็จประสงค์แล้ว

บนบานศาลกล่าว

: ขอร้องให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วยเหลือ

บอกเล่าเก้าสิบ

: บอกกล่าวให้รู้

บอกหนังสือสั่งมราช

: สอนสิ่งที่เขารู้ตืออยู่แล้ว

(สอนหนังสือสั่งมราช)

บัวไม่ซ้า น้ำไม่ชุ่ม

: รู้ก่อนลงมือทำกันมิให้กระวนกระวายใจกัน

บ่นออตเป็นมอดกัดไม้

: บ่นออต ๆ แอด ๆ เหมือนมอดกัดไม้

บอกใบ้

: แนะนำโดยการแสดงกิริยาอาการ

บ้างช่างยุ

: ยุให้คนอื่นทะเลาะวิวาทกัน

บ้าน้ำลาย

: พูดพล่ามเพื่อเจ้อไม่รู้จักหยุด

บ้านหอบฟาง

: บ้านสมบัติ, เห็นอะไรเป็นของมีค่าจะเอาทั้งนั้น,
อาการที่หอบหิวสิ่งของ

บ้านห้าร้อยจำพวก

: บ้านมากมายหลายประเภท

บ้านปลาย

: ขยายออกไปมากกว่าที่ตั้งใจไว้เดิม

บ้านเคยอยู่ อยู่เคยนอน

: สถานที่ที่เคยอยู่อาศัยมาก่อน

บ้านแตกสาแหรกขาด

: เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัว หรือในบ้าน
เมืองอย่างร้ายแรงถึงทำให้ต้องกระจัดกระจาย
พลัดพรากกัน

บ้านนอกชอกกนา

: เรียกคนที่ไปหาว่าไร้ชานา อยู่นอกกรุงหรือ
เมืองหลวงว่า คนบ้านนอกชอกกนา, บ้านนอก
คอกกนา ก็ว่า

บ้านเมืองมีชื่อมีแป

: บ้านเมืองหรือประเทศย่อมมีกฎหมายคุ้มครอง

บิตตะกุด, บิตจะกุด

: ป้ายเบี่ยงบิตพลั่ว ไม่ยอมทำตามสั่ง

บิบักตาย คลายก็รอด

: ตกอยู่ใต้อำนาจของเขา เขาสั่งอย่างไรก็ได้

บุกป่าฝ่าดง

: พยายามต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ

บุญทำกรรมแต่ง

: บุญหรือบาปที่ทำไว้ในชาติก่อนเป็นเหตุทำให้
รูปร่างหน้าตา หรือชีวิตของคนเราในชาตินี้
สวย งาม ดี ชั่ว

- บุญมาवासนาสงฆ์ : เมื่อมีบุญ อำนาจวาสนาก็มาเอง
- บุญหนักศักดิ์ใหญ่ : มีอำนาจวาสนายิ่งใหญ่และมีฐานันดรศักดิ์สูง
- เบาไม้เบามือ : ช่วยไม่ให้ต้องทำงานมาก, ทำงานเบา ๆ ค่อย ๆ ด้วยความระมัดระวัง
- เบาเหมือนปุยนุ่น : เบามากแทบลอยลมไปได้
- เบี้ยหัวแหลก, เบี้ยหัวแตก : เงินที่ได้กระจัดกระจายไม่เป็นกอบเป็นกำ
- แบได้ : เผยเรื่องหรือที่หาที่เป็นความในใจออกมาให้เห็น
- แบกหน้า : จำใจกลับมาแสดงตัวหรือติดต่อกับผู้ที่ตนเคยทำไม่ได้ ไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมมาก่อนอีก
- เบี้ยต่อไส้ : เงินหรือสิ่งของที่หามาได้พอประทังชีวิตไปวันหนึ่ง ๆ
- เบี่ยน้อยหอยน้อย : มีเงินน้อย ๆ มีไม่มาก
- เบี้ยบายรายทาง : เงินที่จะต้องใช้จ่ายหรือเสียไปเรื่อย ๆ เป็นระยะ ๆ ในขณะที่ทำธุรกิจอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จ
- โบแดง : ความดีเด่นที่แสดงออกมาให้เห็น, งานชิ้นสำคัญที่ได้รับการยกย่องสรรเสริญ

ป

ปรบมือให้	: ยกย่องสรรเสริญ
ปรานีดีเอาเรือ	: เ็นดูหรือเมื่อแผ่เขา แต่กลับถูกประทุษร้ายตอบ
ปล่อยนกปล่อยปลา, } ปล่อยนกปล่อยกา }	: ปล่อยให้เป็นอิสระ, ไม่เอาผิด
ปล่อยปลาลงน้ำ	: ปล่อยศัตรูไปแล้วเขาจะไม่นึกถึงบุญคุณ
ปล่อยเสือเข้าป่า	: ปล่อยศัตรูไปอาจกลับมาทำร้ายภายหลังอีก
ปลาช้องเดียวกัน	: คนที่ร่วมมือกันหรือเป็นพวกเดียวกัน
ปลาทกน้ำตัวโต	: สิ่งที่เสียหรือสูญหายไปมักดูมีค่ามากเกิน ความเป็นจริง
ปลาติดร่างแห, ปลาติดหลังแห	: คนที่พลอยได้รับเคราะห์กรรมร่วมกับผู้อื่น ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้มีส่วนพัวพันด้วย
ปลาหมอตายเพราะปาก	: คนที่พูดพล่อย จนได้รับอันตราย
ปลาใหญ่กินปลาเล็ก	: ประเทศหรือคนที่มีอำนาจหรือผู้ใหญ่ที่กดขี่ ข่มเหงผู้น้อยหรือผู้น้อย
ปลายอ้อยปลายแฉม	: ที่ยังอยู่ที่ไหนก็ไม่รู้, ที่ยังอยู่ห่างไกล
ปล้ำผีลูกปลุกผีนั่ง	: พยายามทำให้มีเรื่องราวขึ้น
ปลอกคอ	: เจ้าของ
ปล่อยแก่	: ทำอะไรอย่างใด อย่างหนึ่งให้เห็นฝีมือ ตอนแก่

ปล่อยไก่อ	: แสดงความโง่ความเขอะชะออกมา
ปลากะตักได้น้ำ	: แสดงกิริยาท่าทางดีดื่นว่าเริง
ปลาชิวปลาซ่า	: คนชอบนินทาว่าเล็กว่าน้อย
ปลุกเรือนผิด คิดจนเรือนหลาย, มีผัวผิดคิดจนตัวตาย	} : สิ่งที่เป็นหลักเป็นฐานจะต้องคิดให้ดี เพราะถ้าพลาดพลั้งแล้วแก้ไขได้ยาก
ปอดลอย	
ปอกกล้วยเข้าปาก	: ง่าย, สะดวก
ปลุกเรือนคร่อมตอ	: กระทำสิ่งซึ่งลวงล้า ก้าวกาย หรือทับสิทธิ ของผู้อื่น
ปลุกเรือนตามใจผู้อยู่ (ผูกอยู่ตามใจผู้นอน)	} : ทำตามความพอใจของผู้ที่จะได้รับผลโดยตรง
ปลุกเรือนพอตัว หัวพอกเกล้า	
ปวดเคียรเวียนเกล้า	: ทำสิ่งใด ๆ ให้พอสมควรกับฐานะของตน
ปัญญาแคหางอึ่ง	: มีความรู้น้อย, โง่
ปัดสวะให้พ้นหน้าบ้าน	: ทำอย่างขอไปที
ปัดแข้งปัดขา	: กลั่นแกล้งกัน
ป็นน้ำเป็นตัว	: โกหกเสกสรรปั้นแต่งเรื่องที่ไม่มีมูลให้เป็น เรื่องได้
ปากปราศรัยใจเชือดคอ	: พูดดีแต่ใจคิดร้าย

ปากปลาข้าว	: ชอบพูดคำหยาบ
ปากเป็นขั๊กยนต์	: ว่ากล่าวสั่งสอนไม่รู้จักหยุด
ปากไม่ลั่นกลิ้งน้านม	: ยังเป็นเด็ก
ปากว่าตาขยิบ	: พูดอย่างหนึ่ง แต่ทำอีกอย่างหนึ่ง
ปากว่ามีอึ้ง	: พอพูดก็ทำเลย
ปากหวานกันเปรี้ยว	: พูดจาอ่อนหวานแต่ไม่จริงใจ
ปากกล้า	: กล้าพูด, พูดโต้แย้งอย่างคมคาย
ปากแข็ง	: พูดตึงตัน ไม่ยอมรับผิด
ปากตลาด	: ปากจัด, ต่อย่างหยาบคาย
ปากตะไกร	: พูดว่าคนแก่
ปากบอน, ปากสว่าง	: รู้อะไรมาแล้วชอบไปบอกคนอื่น
ปากเป็นแอก เลขเป็นโท	: คำพูดสำคัญที่สุด
ปากเปราะเราะราย	: พูดชวนทะเลาะวิวาท
ปากเปียกปากแฉะ	: ว่ากล่าวตักเตือนอยู่ตลอดเวลา
ปากโป้ง, ปากยาว	: รู้อะไรแล้วเก็บความลับ ไม่อยู่ชอบนำไปบอกเล่าให้คนอื่นฟัง
ปากร้าย	: พูดจาไม่สุภาพ
ปากหนัก	: ไม่ค่อยพูด
ปากพระร่วง	: ปากศักดิ์สิทธิ์
ปากมาก	: พูดมาก, พูดเกินความจริง

บึงปลาประชดแมว

: ทำประชดหรือแตกดัน ซึ่งรังแต่จะเสีย
ประโยชน์มักใช้คู่กับ หุงข้าวประชดหมา

ปิ่นเกลียว

: ชัดแย้ง, ไม่ลงรอยกัน

เป็นคั้งเป็นแคว

: พุดไปได้ยืดยาว, ต่าง ๆ นานา

เป็นตุเป็นตะ

: อย่างเป็นจริงเป็นจัง

เป็นน้ำเป็นนวล

: มีผิวพรรณผุดผ่องสวยงาม

เป็นเนื้อเป็นตัว

: เป็นหลักเป็นฐาน

เป็นเนื้อเป็นหนัง

: เป็นขึ้นเป็นอัน

เป็นข้าเป็นหลัง

: เอาจริงเอาจังเกินไป

เป็นปี่เป็นขลุ่ย

: ถูกคอกัน, เข้ากันได้ดี

เป็นฝ้างเป็นฝา

: เป็นหลักฐานมั่นคง

เป็นพินเป็นไฟ

: รุนแรง

เป็นลม ๆ

: ประเดี๋ยวดี ประเดี๋ยวร้าย

เป็นล่ำเป็นสัน

: จริงจัง, ไม่จับจด

ปิดคว้นไฟไม่มีด

: ปิดเรื่องที่อื้อฉาวไปทั่วแล้วไม่สำเร็จ

ปิดทองหลังพระ

: ทำความดี แต่ไม่ได้รับการยกย่อง เพราะไม่มีใครเห็นคุณค่า

เปิดขันประชันไก่

: ผู้ที่มีความรู้ความสามารถน้อยแต่อวดแสดง
แข่งกับผู้ที่มีความรู้ความสามารถสูง

เป็นกอบเป็นกำ

: เป็นผลดี, เป็นขึ้นเป็นอัน, เป็นก้อนใหญ่,
ทำประโยชน์ต่อไปได้ดี

เป็นเงาตามตัว

: คอยติดตามอยู่ตลอดเวลา, เพิ่มขึ้นหรือ
ลดลงตามส่วน

เป็นโล้เป็นพาย

: เอาจานเอาการ, ได้เรื่องได้ราว

เป็นรักเป็นแวร

: แข็งขันจริงจัง

เป็นหน้าเป็นตา

: เป็นกิจจะลักษณะ

เป็นดั่งหน้า

: คอยออกหน้าป้องกัน

เป็นหุ่นให้เชิด

: อยู่ในฐานะหรือตำแหน่งที่ต้องทำตามที่เขาสั่ง

เป็นหูเป็นตา

: ช่วยสอดรับฟังและดูแลรักษาแทน

ปิดประตูตีแมว

: ปิดประตู่ห้องทำอะไรอะอะอยู่ข้างใน

ปิกกล้ำขาแข้ง

: ช่วยตัวเองได้ (เป็นคำพูดที่ผู้ใหญ่กล่าว
เป็นเชิงตำหนิผู้น้อย)

ปี่มะโว้

: นานมาแล้ว

ไปมาหาสู่

: ติดต่อเยี่ยมเยียนกันอยู่เสมอ

โปรตสัตว์ได้บาป

: ทำดีแต่กลับได้ชั่ว

ไปตายเอาดาบหน้า

: ยอมไปเผชิญกับความทุกข์และความลำบาก
ข้างหน้า, ไปตายดาบหน้า ก็ว่า

ไปวัดไปวา

: มีรูปร่างหน้าตาดีพอจะเอาเขาได้

ไปไหนมาสามวาสองศอก

: ถามอย่างหนึ่งตอบไปอีกอย่างหนึ่ง

ไปอย่างน้ำขุ่น ๆ

: พูดเข้าตัวหลบเลี่ยงไปอย่างข้าง ๆ คู ๆ

ผงเข้าตาตัวเอง

: เมื่อปัญหาหรือความเดือดร้อนเกิดแก่ผู้อื่น
ช่วยแก้ไขให้เขาได้ แต่เมื่อเกิดแก่ตน
กลับแก้ไขไม่ได้

ผอนสั้นผอนยาว

: ประนีประนอมกัน, อะลุ่มอล่วยกัน

ผอนหนักเป็นเบา

: ลดความรุนแรงกัน, ลดหย่อนลง

ผักตัมขมย่ำ

: ผสมผสานปนเปกันยุ่ง

ผัดวันประกันพรุ่ง

: เลื่อนเวลาออกไปครั้งแล้วครั้งเล่า

ผัวทาบเมียคอน

: ช่วยกันทำมาหากินทั้งผัวทั้งเมีย

ผักขีโรยหน้า

: ทำเพียงผิวเผินฉาบหน้าชั่วคราวให้เห็นว่าดี

ผ่าเหล่าผ่ากอ

: ผิดจากเผ่าพันธุ์ หรือพ่อแม่พี่น้อง

ผ้าผอนท่อนสไบ

: ผ้านุ่งผ้าห่ม

ผ้าพับไว้

: กิริยามารยาทเรียบร้อย

ผ้าเหลืองร้อน

: บวชอยู่ต่อไปไม่ได้ ต้องสึก

ผ้าขี้ริ้วห่อทอง

: คนมีแต่แต่งตัวหอมช่อ

ผิดเป็นครู

: ถือสิ่งที่ผิดเป็นตัวอย่างสอนเราอีกทีหนึ่ง
เปรียบเสมือนเป็นครู

ผิดฝาผิดตัว

: ไม่ถูกต้องตามคู่ หรือเป็นคนละพวกกันไม่
เข้าชุดกัน

ผิดพ้องหมองใจ

: ไม่เข้าใจกัน, ขัดใจกัน

ผิดหูผิดตา	: ดูแปลกไปจากเดิม
ผิวบาง	: ไม่อดทน
ผิวราวกับแตงร่มใบ	: ผิวขาวนวลสวยงาม
ผินหลังให้	: ไม่สนใจ, ไม่แยแส, ไม่ใยดี, เลิกคบกัน
ผีเข้าผีออก	: เดี่ยวดีเดี๋ยวร้าย
ผีเข้าตัวพลอย	: ถูกซ้ำเติมเมื่อพลาดพลั้งลงหรือเมื่อคราวเคราะห์ร้าย
ผีถึงป่าช้า	: ต้องยอมทำด้วยความจำใจหรือไม่มีทางเลือก
ผีบ้านไม่ตี ผีป่าก็พลอย	: คนในบ้านเป็นใจช่วยให้คนนอกบ้านเข้ามาทำ ความเสียหายได้
ผีเรือนไม่ตี ผีป่าก็พลอย	
ผีไม่มีศาล	: ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง
ผู้ชายพวยเรือ (ผู้ชายรายเรือ)	: ผู้ชายทั่วไป
ผู้หญิงยิงเรือ	: ผู้หญิงทั่วไป
เผอเรอกระเซือกันร้าว	: เล่นล้อ ไม่ระวังดูแลให้รอบคอบก่อให้เกิด ความเสียหาย
แผ่นดินกลบหน้า	: ตาย
แผลเก่า	: ความเจ็บซ้ำที่ฝังใจอยู่ไม่รู้ลืม
ผู้ดีแปดสาแหรก	: ตัดจริต ทำหยาบหยิ่งว้างทำเป็นผู้ดี

เมื่อเหลือเมื่อขาด

: มีของสำรองไว้

แผ่กระจาย, แผ่ลักหลาด,

แผ่สองสสิ่ง

: นอนหงายแผ่เต็มที, นอนแผ่

แผ่นดินไม่ไร้เท่าใบพุทรา

: ไม้จ้อ เราจะต้องหาสิ่งที่ต้องการได้แน่

ผ

ผนตกก็แข่ง ผนแล้งก็ดำ

: การทำอะไร ๆ จะให้ถูกใจคนทั้งหมดนั้น
เป็นไปได้

ผนตกชี้หมู่ไหล

: พลอยเหลวไหลไปด้วยกัน

ผนตกไม้ทั่วฟ้า

: ให้หรือแจกจ่ายอะไรไม่ทั่วถึงกัน

ผนตกไม่มีเค้า

: เรื่องที่เกิดขึ้นโดยไม่มีวีแววหรือไม่ได้
คาดหวังไว้ก่อน

ผนตกอย่าเชื่อดาว

: อย่าไว้วางใจใคร หรืออะไรจนเกินไป

ผนสิ่งฟ้า ปลาสิ่งหนอง

: สิ่งเสียเป็นครั้งสุดท้าย, ทำการอันใดที่
เป็นสิ่งสำคัญเพื่อไว้อาลัยก่อนจากไป

ผนทั้งให้เป็นเข็ม

: เพียรพยายามสุดความสามารถจนกว่าจะสำเร็จ

ผาคมหอมคตดาบ

: เสียภัยในสงคราม, เสียอันตรายจากอาวุธ
นานาชนิด

ผากเนื้อไว้กับเสือ

: ผากสิ่งใดสิ่งหนึ่งไว้กับคนที่ชอบสิ่งนั้น

ผากปลาไว้กับแมว

: ย่อมสูญหายได้ง่าย, ไว้วางใจคนที่ไม่ควร
ไว้วางใจ

ฝอย	: พุดเกินความจริง
ฝังรกรฝังราก	: ตั้งหลักแหล่ง
ผ่านรสุม	: ผ่านอุปสรรค
ฝ่ามือประตุมือตา	: อย่าประมาทอาจมีคนรู้เห็นได้
ฝากเนื้อฝากตัว	: มอบตัวอยู่ในความดูแล
ฝากผีฝากไข้	: มอบตัวอยู่ในความดูแลจนตาย
ฝากไว้ก่อน	: กล่าวอำมาตว่าจะมาล้างแค้นภายหลัง
ไผ่ร้อนจะนอนเย็น	} : มุ่งหวังจะสบายต้องทำงาน ถ้าเกียจคร้าน
ไผ่เย็นจะตื่นตาย	
ไผ่สูงจนเกินศักดิ์, ไผ่สูงให้เกินศักดิ์	: หวังสิ่งที่ไม่เกินฐานะของตน

พ

พกลินดีกว่าพกลุ่น	: เป็นคนใจคอหนักแน่นดีกว่าเป็นคนใจน้อย
พลอยฟ้าพลอยฝน	: พลอยเข้าไปพัวพันทั้ง ๆ ที่ตนไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องด้วยทำให้ต้องเดือดร้อน
พลิกกระเป่า	: ผิดที่คาดหมายไว้
พอก้าวขาใกล้โรง, พอยกขาใกล้โรง	: ชักช้าทำให้เสียการ
พ่อแฉ่แม่อุ	: ต่างพันธุกัน
พกลุ่น	: ใจเบา
พกลิน	: ใจหนักแน่น
พบไม่งามเมื่อยามชวานบิน	: พบหญิงสาวที่ต้องใจเมื่อแก่
พระมาลัยมาโปรด	: ผู้ที่มาช่วยเหลือในยามที่กำลังตกทุกข์ได้ยาก

ได้ทันทั่วทั้ง

- พระศุภรเข้าพระเสาร์แทรก : ความทุกข์ ความยากลำบากที่เกิดขึ้น ๗
เข้ามาในขณะเดียวกัน
- พระอิฐพระปูน : นิ่งเฉย, วางเฉยไม่เดือดร้อน
- พรางัดปากไม่ออก : นิ่ง, ไม่ค่อยพูด, ไม่ช่างพูด
- พรากลูกนกลูกกา, พรากลูกนกนกลูกกา : ทำให้ลูกพลัดพรากจากพ่อแม่
- พลั้งปากเสียศีล พลั้งตีนตกต้นไม้ : พุดหรือทำอะไรโดยไม่ระมัดระวังย่อมเกิด
ความเสียหาย
- พลัดที่นาคาที่อยู่ : พลัดพรากจากถิ่นฐานเดิม, ระหกระเหิน
- พลิกแผ่นดิน : เปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในระบบหรือวิธีการ
ปกครองแผ่นดิน
- พลิกหน้ามือเป็นหลังมือ : เปลี่ยนแปลงหรือทำให้ผิดไปจากเดิม
อย่างตรงกันข้าม
- พอแยมปากก็เห็นไรฟัน } : รู้ทันกัน
- พออำปากก็เห็นลิ้นไก่ }
- พอเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง : พอมีกินมีใช้, พอเลี้ยงตัวได้
- พอพวงมาลัย : ชายที่ปล่อยชีวิตตามสบาย ไม่ยอมตั้งตัว
หรือทำการงานเป็นหลักฐาน
- พ่ายเรือคนละที : ทำงานไม่ประสานกัน
- พอไปวัด ไปวาได้ : รูปร่างหน้าตาดีพอवादได้
- พอพิตพอเวียงกัน : พอสู้กันได้

พอหอมปากหอมคอ	: พอเหมาะพอควร
พะเนินเห็นทีก	: มากมายกำยำกอง
พายเรือทวนน้ำ	: ทำด้วยความยากลำบาก
พายเรือในหนอง, พายเรือในอ่าง	: คิด, ทำ หรือพูดวกไปวนมา
พาลรีพาลขวาง	: ชอบเรื่องทะเลาะวิวาท
พิมเสนแลกเกลือ	: ไม่คู่ควรกัน
พื้นไม่ดี	: อารมณ์ไม่ดี
พึงจุมุกคนอื่นหายใจ	: อาศัยผู้อื่นมัก ไม่สะดวก
พึงล่าแข่งตัวเอง	: ช่วยตัวเอง
พุงหอกเข้รอก	: ทำพอให้เสร็จไปโดยไม่มีเป้าหมายหรือ โดยไม่คำนึงว่าใครจะเดือดร้อน
พุดคล่องเหมือนล่องน้ำ	: พุดไม่ติดขัด
พุดเป็นต้อยหอย	: พุดฉอด ๆ ไม่หยุดปาก
พุดเป็นนัย	: พุดแสดงให้รู้ชั้นเชิงอยู่ในที่
พุดไปสองไฟเบี้ย	นั่งเสียตำลึงทอง : พุดไม่มีประโยชน์
พุดอย่างมะนาวไม่มีน้ำ	: พุดห้วน ๆ
พุดน้ำท่วมทุ่ง	: พุดยืดเยื้อไม่มีสาระ
พุดน้ำไหลไฟดับ	: พุดคล่องมาก
พุดเป็นไฟ, พุดเป็นน้ำไหลไฟดับ	: พุดคล่องเหลือเกิน
พุดเป็นนกแก้วนกขุนทอง	: พุดไม่หยุดปาก แต่ไม่รู้ความหมาย

พูดไม่มีหางเสียง	: พูดเสียงห้วน ๆ ไม่นุ่มนวลน่าฟัง
พูดไม่ออกลบอกไม่ถูก	: ไม่รู้ว่าจะพูด หรือจะบอกอย่างไรดี
พูดยานคาง	: พูดลากเสียงเนิบ ๆ ไม่น่าฟัง
เพื่อนกินหาง่ายเพื่อนตายหายาก	: เพื่อนที่ประจบคอยหาประโยชน์ใส่ตัวเอง หาง่าย แต่เพื่อนที่ร่วมทุกข์ยามที่เราขัดสน หายาก
เพชรตัดเพชร	: คนเก่งต่อเก่งมาสู้กัน
เพชรร้าว	: ที่ไม่บริสุทธิ์, ที่มีตำหนิ
แพแตก	: พลัดพรากกันไป, กระจายกระจายกันไป
แพเป็นพระขณะเป็นमार	: การยอมแพ้มัทำให้เรื่องสงบ, การไม่ยอมแพ้ ทำให้เรื่องไม่สงบ
เพื่อนเราเผาเรือน	: เพื่อนสนิทคิดร้ายต่อเรา
แพ่ผม	: ผมหงอกก่อนวัย
แพะรับบาป	: รับเคราะห์แทนผู้อื่น
ฟิงหูไว้หู	: รับฟังคำพูดหรือเรื่องราวอะไรไว้ แต่ไม่ได้ เชื่อทั้งหมด
ฟ้าสาบเดือนดับ	: หมดราศีเพราะมีที่เหนือกว่า
ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ	: ไม่รู้จักคำว่าอะไรควร อะไรไม่ควร
ฟาดเคราะห์	: ยอมให้สูญเสียไปโดยถือว่าเป็นคราว เคราะห์ร้าย

- พื้นผอยหาคะแซ็บ : รื้อเอาเรื่องเก่า ๆ ที่ล่วงเลยไปแล้วมาพูด
ให้กระเทือนใจอีก
- ไฟจุดตุต : มีธุระจะต้องทำด่วน
- ฟังไม่ได้ศัพท์จับไปกระเดียด : ฟังไม่ได้ความชัดเจน แล้วเอาไปพูดต่อ
หรือทำผิด ๆ พลาด ๆ
- ฟ้าเคื่องลั่นหลัง : เกระหกรรหรือโทษทัณฑ์ร้ายแรงที่เกิดจาก
อำนาจเบื้องบนหรือผู้ปกครอง
- ฟ้าไม่กระเทือนลั่นหลัง : อำนาจเบื้องบนหรือผู้ปกครองยังไม่ลงโทษทัณฑ์
- ไฟสุ่มซอน : อารมณ์ร้อนรุ่มที่คุกรุ่นอยู่ในใจ
- ม**
- มดแดงเผ้ามะม่วง : ชายที่ปองรักหญิงบ้านใกล้หรืออยู่ใกล้กันคอย
กีดกันไม่ให้ชายอื่นมารัก
- มะกอกสามตะกร้าปาไม่ถูก : พูดจาตลบตะแลงพลิกแพลงไปมาจนจับ
คำพูดไม่ทัน
- มะพร้าวตื่นตก ยางกตึ้นมี : เท่หรือตื่นเต้นในสิ่งที่ตนไม่เคยมี ไม่เคยได้
จนเกินพอดี
- มั่งมีในใจ เล่นในบนบก : คิดฝันในเรื่องที่เป็นไปไม่ได้, คิดสมบัติน้ำ
สร้างวิมานในอากาศ
- มดมีมือชก : บังคับหรือใช้วิธีการใด ๆ ให้อีกฝ่ายหนึ่งตกอยู่
ในอำนาจแล้วจัดการเอาตามใจชอบ

มาเหนือเมฆ	: มีความคิดหรือขึ้นเชิงเหนือผู้อื่น ; มาหรือปรากฏขึ้นโดยไม่คาดหมาย
ม้าดีดกะโหลก	: มีกิริยากระโดดกระเดกลกจนหรือไม่เรียบร้อย
มากซี้ควายหลายซี้ข้าง	: มากมายเสียเปล่า ใช้ประโยชน์ไม่ได้
มากหอมมากความ	: มากคนก็มากเรื่อง
มิตรจิตมิตรใจ	: ถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน
มีทองเท่าหนวดกุ้งนอนสะดุ้งจนเรือนไหว	: มีสมบัติเพียงเล็กน้อย แต่กังวลจนนอนไม่หลับ
มีเฟื้องมีสลึง	: มีเงินเล็กน้อย
ม้วนเลื้อ	: เลิก, หยุด ไม่ทำหรือไม่ปฏิบัติกิจกรรมที่ทำอยู่
มวยล้ม	: ตอนแรกก็ทำที่ว่าเอาจริงเอาจัง แต่แล้วก็ทำไม่จริงและเลิกกันไป
มวยวัด	: ทำปะปะไม่มีทำ ทำอะไรไม่มีหลักเกณฑ์
มะนาวไม่มีน้ำ	: พูดเสียงแข็งกระด้าง
มกง่าย	: ทำอย่างขอไปที
มกได้	: เป็นคนงกอยากได้ของคนอื่น
มั่งมีศรีสุข	: มีเงินมีทองร่ำรวยเป็นสุขสบาย
มาก่อนไก่	: มาแต่เข้ามิด
มากับพระ	: บอกว่ามาดีไม่มีพิษมีภัยแก่ใคร

ม้ามิด	: คนหรือสัตว์ที่ชนะการแข่งขันโดยไม่มีใครคาดคิดมาก่อน
ม้าอาร์	: ใจดี ให้ความช่วยเหลือผู้อื่น จนตัวเองต้องได้รับความลำบาก
मारผจญ	: มีผู้คอยขัดขวาง
मारหวัชน	: สิ่งที่ไม่ประสงค์จะให้เกิดขึ้น
मीปलอคค	: มีเจ้านายหรือผู้มีอำนาจคุ้มครอง
मीไฟย้อมมีควัน	: มีเรื่องต้องมีต้นเหตุ
मीภาเชิกว่า	: ตีกว่า, เหนือกว่า
मीแต่ตาหามีแวนไม	: ดูแต่ไม่ลึกซึ้ง, เชื้อ
मीหน้ามีตา	: มีเกียรติ, ได้รับการยกย่อง
मीภาเชิกว่า	: ได้เปรียบ
มือถือสาปากถือศีล	: มักแสดงตัวว่าเป็นคนมีศีลมีธรรมแต่กลับประพฤติชั่ว
มือไม่พาย เอาตีนราน้ำ	: ไม่ช่วยทำแล้วยังขัดขวางการทำงานของ
ผู้อื่นเมื่อสะอาด	: มีความประพฤติดี, มีความซื่อสัตย์สุจริต
มือลั่นตีนลั่น	: ขาดกำลังที่จะช่วยให้กิจการสำเร็จด้วยดี
มือห่างตีนห่าง	: สรุ่ยสรุ่ย, เลินเล่อ, สะเพร่า, ไม่ระมัด
ระวังเมื่อพื้เนื้อหอม เมื่อพอมเนื้อเหม็น	: เวลาจนคนพากันหน่ายหนี
มึงมาพาไวย	: เอะอะไวยวาย

มิดแปดด้าน	: ไม่รู้เรื่องอะไรเลย นึกอะไรไม่ออก
มือกำหน้าผาก	: นอนเป็นทุกข์
มือขึ้น	: กำลังทำอะไรได้ผลดี
มือแข็ง	: กิริยากระด้าง ไม่ยกมือไหว้ใคร
มือบอน	: มืออยู่ไม่สุขชอบทำอะไรในทางทำลาย
มือเป็นฝักถั่ว	: ยกมือเห็นด้วย โดยพร้อมเพรียงกัน
มือไม่ถึง	: มีความสามารถไม่พอ
แม่รีแม่แรด	: ทำเจ้าน้ำเจ้าตา, เจ้าก็เจ้าการ
เมื่อเอ๋ยเมื่อนั้น	: ชักช้า, อืดอาด, ยืดอาด
แม่กระซังหน้าใหญ่	: ผู้ที่ชอบแสดงตัวออกหน้าเป็นหัวเรือใหญ่
แม่สายบัวแต่งตัวค้าง	: ผู้ที่แต่งตัวคอยผู้มารับออกนอกบ้านแต่เขา ไม่มาตามนัด
ไม่เข้ายา	: ไม่ได้เรื่อง, ไม่ได้ความ
ไม่ใช่ซีโก้	: ไม่เลว, มีอะไรดีเหมือนกัน, ดูหมิ่นไม่ได้
ไม่ดูดำดูดี, ไม่ดูดำดูแดง	: เลิกเกี่ยวข้องกันอย่างเด็ดขาด
ไม่ดูตาม้าตาเรือ	: ไม่พิจารณาให้รอบคอบ
ไม่ได้เบี่ยออกข้าว	: ไม่มีส่วนได้อะไรด้วยเลย, ไม่มีส่วนได้อะไร ด้วยแล้วยังต้องเสียผลประโยชน์ไปอีก
ไม่ได้เบี่ยเอาข้าว	: ไม่ได้อย่างหนึ่งก็ต้องเอาอีกอย่างหนึ่ง ไม่ยอมกลับมือเปล่า

ไม่พูดพร่ำทำเพลง	: ไม่รอให้ชักช้า, หันหันใจ
ไม่มีปี่มิกลอง	: ไม่มีเค้า
ไม่มีมูลฝอยหมาไม่ชี้	: ไม่มีเหตุย่อม ไม่มีผล
ไม่รู้จักเสียเอาเรือเข้ามาจอด	: ทำสิ่งที่ไม่รู้ว่าจะมีภัยแก่ตัว
ไม่รู้จักมอดเอาไม้เข้ามาวาง	
ไม่รู้จักห้วนอนปลายตีน	: ไม่รู้ความเป็นมาหรือพื้นเพ
ไม่เห็นน้ำตดกระบอก	: ด่วนทำไปทั้ง ๆ ที่ยังไม่ถึงเวลาอันสมควร
ไม่เห็นกระรอกก่งหน้าไม้	
ไม่เหลือปากว่าแรง	: ไม่เกินความสามารถที่จะทำได้
ไม่เอออออกห่อหมก	: ไม่ตกลงด้วย, ไม่ยินยอม
ไม้ไถส่ฝั่	: แก่ใกล้จะตาย
ไม้งามกระรอกเจาะ	: หญิงสวยมาก ไม่บริสุทธิ์
ไม้นอกกอ	: คนที่ประพฤตินอกแบบแผนของวงศ์ตระกูล
ไม้ป่าเดียวกัน	: พวกเดียวกัน
ไม้ร่นกจับ	: ผู้มีวาสนาย่อมมีคนมาพึ่งบารมี
ไม้ล้มเงาหาย	: คนที่เคยมีวาสนาเมื่อตกต่ำลง ผู้ที่มาพึ่งบารมี ก็หายหน้าไป
แม่สื่อแม่ชัก	: ผู้ชักนำให้หญิงกับชายติดต่อรักใคร่กัน
แมงเม่าบินเข้ากองไฟ	: เข้าไปหาที่ตาย
แมวไม่อยู่หนูเรรัง	: ผู้ใหญ่ไม่อยู่ หนูน้อยก็หลงผิด

ไม่เจียมกะลาหัว	: ไม่เจียมตัว
ไม่ใช่พระอิฐพระปูน	: ทนนิ่งอยู่ไม่ได้
ไม่ตายก็ค้างเหลือง	: อាកาหนัก
ไม่เต็มบาท	: บ้า ๆ บอ ๆ สติไม่สมบูรณ์
ไม่ทันกันหม้อดำ	: หลึงชายแต่งงานกัน อยู่กันไม่ได้นาน
ไม่เป็นโล้เป็นพาย	: ไม่เป็นแก่นสาร
ไม่ฟังอีร้าคำอีรม	: ไม่ฟังเสียง
ไม่มีเงาหัว	: จะเคราะห์ร้าย
ไม่ลงโบสถ์	: ไม่ถูกกัน, ไม่ร่วมเป็นพวกด้วย
ไม่เอาถ่าน	: เหลวไหล ไม่เอาใจใส่ในการที่จะทำตัวให้ เป็นคนดี
ไม่ซิกงัด ไม่ซุง	: ผู้น้อยไปคัดค้าน ผู้มีอำนาจยอมไม่สำเร็จ มีแต่เป็นอันตราย
ไม่ตาย	: ทำหรือยกเอาข้อสำคัญมากกล่าวอ้างให้อีกฝ่าย หนึ่งจ้านน
ไม้เท้ายอดทอง กระบองยอดเพชร	: อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข จนแก่จนเฒ่า
ไม้เบื่อไม้เมา	: ไม่ชอบกัน, ไม่เข้ากัน
ไม้ลำเดียว ยังต่างปล้อง พีกับน้องยังต่างใจ	} : จิตใจความคิดเห็นของแต่ละคนต่างกัน
ไม้หลักปักเลน, ไม้หลักปักขี้ควาย	
	: โลเลไม่แน่นอน

ไม้อ่อนดัดง่าย ไม้แก่ดัดยาก : อบรมสั่งสอนเด็กให้ประพฤติดีได้ง่ายกว่า
อบรมสั่งสอนผู้ใหญ่

ยกเค้า	: ลักเอาเงินหรือสิ่งของไปหมด
ยกครู	: ไหว้ครู
ยกธงขาว	: ยอมแพ้
ยกเมฆ	: เดาเอา, นึกคาดเอาเอง
ยกหางตัวเอง	: ยกตนเองว่าดีว่าเก่ง
ยกยอปอปั้น	: ยกย่องสรรเสริญเกินจริง, ยกให้มอบให้
ยกมือไม่ฟัง	: ห้ามไม่ฟัง
ย้อมแมวขาย	: หลอกหลวงเอาง่าย ๆ โดยเอาของไม่ดีมา
ตกแต่งเสียใหม่ให้หลงเชื่อว่าเป็นดี
ยักกระสาย	: เปลี่ยนแปลงหรือสับเปลี่ยน
ยักษ์ปักหลั่น	: ผู้มีรูปร่างใหญ่โต
ยักษ์มักกะสัน	: ผู้มีใจคอดุร้าย
ยาหม้อใหญ่	: นำเบื้อ, นำเอือมระอา
ยาวบัน สั้นต่อ	: รักจะอยู่ด้วยกันนาน ๆ ให้ตัดความคิด
อาฆาตพยาบาทออกไป รักจะอยู่กันสั้น ๆ
ให้คิดอาฆาตพยาบาทเข้าไว้ รักยาวให้บัน
รักสั้นให้ต่อกี่ว่า

ยิงปืนนัดเดียวได้นกสองตัว	: ทำอย่างเดียวได้ผล 2 อย่าง, ลงทุนครั้งเดียว ได้ผลกำไร 2 ทาง
ยิ้มด้วยปากฉากด้วยตา	: เยาะเย้ยด้วยกิริยาท่าทาง
ยีนกระต่ายสามขา, ยีนกระต่ายขาเดียว	: พุดยีนยันอยู่คำเดียว โดยไม่เปลี่ยนความคิด เดิม มักพุดว่ายีนกระต่ายขาเดียว
ยีนแก้วให้หวาน	: เอาของมีค่าให้แก่คนที่ไม่รู้จกค่าของสิ่งนั้น
ยีนจมูก	: เข้าไปสอดแทรกในเรื่องที่ไม่ใช่ธุระของตน
อย่างสามขม	: ก้าวที่ละก้าอย่างช้า ๆ
ยามรักน้ำดื่มผักก็ว่าหวาน	: คนรักกันจะทำอะไรก็ว่าดีทั้งนั้น
ย่าหัวตะปู	: หูตี้ย่า พุดซ้ำอีก
ยิ้มย่องผ่องใส	: สดชื่น, ร่าเริง
โยนกลอง	: ปิดเรื่องเกี่ยวข้องกับตน ให้เป็นหน้าที่ของ คนอื่นจัดการ
โยนหัวโยนก้อย	: โยนสตางค์ ขึ้นไปแล้วทายว่า ตกลงมาจะ หงายด้านหัวหรือก้อย
ยีนหมูยีนแมว	: แลกกันโดยต่างฝ่ายต่างให้และรับในเวลา เดียวกัน
ยิ้มจมูกคนอื่นหายใจ	: อาศัยผู้อื่นมักไม่สะดวก
ยุให้ว่าทำให้รู้	: ยุให้แตกกัน, ยุให้ผิดใจกัน
ยุ่งเหมือนยุ่งตักกัน	: ยุ่งเหยิง, สับสนปนเปกัน

ร

ร่มโพธิ์ร่มไทร	: เป็นที่พึ่ง, ผู้ที่ป้องกันความเดือดร้อน
ร่วมเรียงเคียงหมอน ร่วมหอลงโรง	: อยู่กินกันฉันคู่หมั้น, แต่งงานกัน
ร่วมหัวจมท้าย	: ร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน, ร่วมมือกัน
ร้องแครงแครงกระเซอ	: ร้องเอ็ดตะโร, ร้องส่งเสียงดัง
รอตปากเหี่ยวปากกา	: รอตฟันอันตรายมาได้
ร้อนตัว	: กลัวว่าเรื่องหรือโทษจะมาถึงตัว
ร่อยเล่เกวียน	: มายาหญิงมีมากมาย
รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี	: รักลูกต้องคอยว่ากล่าวตักเตือนให้เป็นคนดี อยู่เสมอ
ราบหัวรวบหาง	: รวบรัดให้สั้น, ทำให้เสร็จโดยเร็ว, ฉวยโอกาส เมื่อมีช่องทาง
ร้อนวิชา	: เกิดความเร่าร้อนเนื่องจากคาถาอาคมอยู่ ไม่เป็นปกติ, เร่าร้อนอยากจะแสดงวิชาความรู้ พิเศษหรือคาถาอาคมจนผิดปกติวิสัย
ร้อนอาสน์	: มีเหตุ หรือมีเรื่องเดือดร้อนทำให้อยู่เฉย ไม่ได้รักดีห้ามจู้ รักชั่วห้ามเสาะ : ใฝ่ดีจึงมีความสุขความเจริญ ใฝ่ชั่วจะ ได้รับความลำบาก

รักพี่เสียดายน้อง : ลังเลใจ, ตัดสินใจไม่ถูกว่าจะเลือก
อย่างไรหนดี

รักยาวให้สั้น รักสั้นให้ต่อ : รักจะอยู่ด้วยกันนาน ๆ ให้ตัดความคิดอาฆาต
พยาบาทออกไป รักจะอยู่กันสั้น ๆ ให้คิด
อาฆาตพยาบาทเอาไว้

ราชรถมาเกย : โชคดีมาถึงโดยไม่รู้ตัว

ราชสีห์สองตัวอยู่ถ้ำเดียวกันไม่ได้ } คนมีอำนาจหรืออิทธิพลพอ ๆ กันอยู่รวมกัน
(เสือสองตัวอยู่ถ้ำเดียวกันไม่ได้) } ไม่ได้
(จระเข้สองตัวอยู่ถ้ำเดียวกันไม่ได้)

ราบเป็นหน้ากลอง : ราบเรียบ, หมดเสี้ยนหนาม

รำไม่ดีโทษปี่โทษกลอง : ทำไม่ดีหรือทำผิดแล้วไม่รับผิดชอบโทษผู้อื่น
รีอแต่หลังคาเขา หลังคาเราไม่รีอ : คิดแต่จะเอาของผู้อื่นมาใช้ ของของตัว
เก็บไว้, คิดแต่จะเอาไม่คิดจะให้

รู้จู้ ๆ ปลา ๆ : รู้เล็ก ๆ น้อย ๆ, รู้ไม่จริง

รู้จักเก็บรู้จักเขี่ย : รู้จักสะสม, รู้จักหา

รู้จักเก็บรู้จักงำ : รู้จักเก็บรักษาข้าวของ

รู้เช่นเห็นชาติ : รู้ก้ำพืด, รู้นิสัยใจคอ

รู้น้อยพลอยรำคาญ : รู้น้อยไม่เข้าใจ ทำให้เกิดความรำคาญใจ
มักพูดคู่กับ "รู้มากยากนาน"

รู้มากยากนาน : รู้มากเกินไปจนทำให้ยุ่งยากใจ

รู้ยาวรู้สั้น : รู้จักผ่อนสั้นผ่อนยาว

รู้ไว้ใช่ว่าใส่บาแนกหาม	: เรียนรู้ไว้ไม่หนักเรียนหนักแรงหรือเสียหายอะไร
รู้หลบเป็นปีกรู้หลีกเป็นหาง	: รู้หาเอาตัวรอดหรือปรับตัวให้เข้ากับเหตุการณ์
รู้หาญรู้ขลาด	: กล้าในที่ควรกล้า กลัวในที่ควรกลัว
รู้อย่างเบ็ด	: รู้ไม่จริงสักอย่างเดียว
เรียนผูกต้องเรียนแก้	: รู้วิธีทำก็ต้องรู้วิธีแก้ไข, รู้กลอุบายทุกทางทั้งทางก่อและทางแก้
เรือขาดหางเสือ	: คนที่ขาดสติสัมปชัญญะ, ครอบครวัที่ขาดผู้ดูแลรับผิดชอบ
เรือล่มในหนอง ทองจะไปไหน	: คนในเครือข่ายติดงานกัน ทำให้ทรัพย์สินมรดกไม่ตกไปอยู่กับผู้อื่น
เรือล่มเมื่อจอด ตาบอดเมื่อแก่	: คนที่ทำตนเป็นคนดีมาตลอด แต่มาเสียคนเมื่อแก่, มีอุปสรรคเมื่อใกล้จะสำเร็จ
เรือใหญ่คับคลอง	: คนที่เคยรุ่งเรืองหรือเป็นใหญ่เป็นโต เมื่อตกต่ำลงก็วางตัวอย่างคนสามัญไม่ได้
รืดเลือดกับปู	: ไปบังคับเอาจากคนที่เขาไม่มี
รู้ว่าเสียอย่าเอาเรือไปจอด	: รู้ว่าเป็นอันตรายจงหนีไปไกล
รู้ไส้	: รู้เรื่องส่วนตัวเป็นอย่างดี
เรียบจุ	: เกลี้ยง, ไม่เหลือหรือ
เรื่องแดง	: ความลับถูกเปิดเผย

แรงแก้น

: แยกกัน

กา

กาเซีเลี้ยงลิง

: ผู้เลี้ยงเด็กชุกชนหรือปกครองคนหมู่
มาก ที่ ไม่อยู่ในระเบียบวินัย ย่อมเดือดร้อน
รำคาญ

ก

ละเลงขนมเบื้องด้วยปาก

: ตีแต่พูด

ลากหนามจุกช่อง

: ยกเรื่องต่าง ๆ มาอ้างป้องกันตัว, ขัดขวาง
ไม่ให้คนอื่นได้รับประโยชน์ ในเมื่อตนเอง
ไม่ได้รับประโยชน์ด้วย

लगเนื้อชอบलगยา

: ของสิ่งเดียวกัน คนหนึ่งชอบแต่
อีกคนหนึ่ง ไม่ชอบ

लगख

: ขอแรงให้มาช่วยทำ และผลักดันให้เราช่วยเรา
เราไปช่วยเขา ปัจจุบันมีความหมายอีก
อย่างหนึ่ง คือหมายถึงการที่ชายหลายคนพา
หญิงคนเดียวไปข่มขืน

लगनू

: เข้าร่วมเป็นพวกเดียวกัน

लगरेओपैरे तललऐपैरे

: อะไรที่เขาเป็นใหญ่อยู่ต้องตามใจเขา

लगरेओलऐदैदैदै

: พวกเดียวกัน ตกอยู่ในสภาพเดียวกัน

लगरुओ

: เริ่ม, เริ่มแสดง

लगऐऐ

: ถึงที่สุด, สิ้นสุด, จบ

สดลาวาคอก

: สดหย่อน, เบาบาง

สบคม

: ทำหรือแสดงอาการตูดกูดูหมิ่น

สบลายเสือ

: เอาชนะผู้ที่มีฝีมือ

สบเหลี่ยม

: ตูหมิ่นเชิงนักเลง

ลมดี

: อารมณ์ดี, เบิกบาน, แจ่มใส

ลมปาก

: คำพูด

ลมเพลมพัด

: อาการที่เจ็บป่วยโดยไม่รู้สาเหตุ

ลมไม่ดี

: ใจคอไม่ดี, อารมณ์ไม่ดี

ลมเสีย

: ใจคอหงุดหงิด, อารมณ์ไม่เป็นปรกติ

ลม ๆ แล้ง ๆ

: เลื่อนลอย

ลุ่มหัวจมท้าย

: ร่วมทุกข์ยากด้วยกันมา

ลุ่มทั้งยืน

: นิบหนายหรือหมดตัวโดยกะทันหัน

ลุ่มหมอนนอนเสื่อ

: เจ็บป่วยมากถึงกับต้องนอนพักรักษาตัว

ล้วงคองเห่า

: อุกอาจ ล้วงล้ำ หรือกล้าเข้าไปเกี่ยวข้อง
หรือเอาอะไร ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าเป็นของที่มี
อำนาจเหนือกว่า โดยไม่เกรงกลัวต่ออำนาจนั้น

ล้วงตับ

: ล้วงล้วงเอาความลับ

ลอยชาย

: ทำตามสบายใจ, เดินกรี้ดกราย

ลอยนวล

: อยู่อย่างสบาย ไม่ทุกข์ร้อน

ลอยแพ

: ถูกขับไล่, ถูกละทิ้ง

ลอยลำ	: ได้น้ำ ๆ, ได้อย่างสบาย, ได้อย่างเด็ดขาด
ลอยหน้า	: เชิดหน้า
ลักปิดลักเปิด	: ประเดี๋ยวดีประเดี๋ยวร้ายไม่แน่นอน
ลำหกลำโคน	: ใช้ขึ้นเชิง หรือกำลังอย่างรุนแรง
ลิงได้แก้ว	: ไม่รู้จักคุณค่าสิ่งที่มีอยู่หรือสิ่งที่ได้มา
ลิงนั่งแป้น	: ทำอะไรไม่เป็น ได้แต่อยู่ในตำแหน่งเฉย ๆ ไม่มีความหมาย
ลั่นกระด้าง คางแข็ง	: พูดจาไม่สุภาพ
ลืมนตาอำปาก	: มีฐานะกระตือรือร้น
ลิงตกต้นไม้	: ผู้เชี่ยวชาญในวิชาใดก็ตามอาจพลาดพลั้ง ในวิชานั้นได้
ลิงหลอกเจ้า	: ล้อหลอกผู้ใหญ่เวลาผู้ใหญ่เผลอ
ลิตตีนปู	: ตัดกำลังไปที่ละน้อย
ลั่นตวัดถึงหู	: พูดจาตลบตะแลงเชื่อไม่ได้
ลั่นไม่มีกระดูก	: พูดสับปลับ กลับกลอกเอาแน่ไม่ได้
ลั่นลังกา	: พูดพล่อย ๆ จนไม่น่าเชื่อถือ
ลูกไก่ออยู่ในกำมือ	: ผู้ที่ตกอยู่ในอำนาจ, ผู้ไม่มีทางต่อสู้
ลูกขุนพลอยพยัก	: ผู้ที่คอยว่าตามหรือเห็นด้วยกับผู้ใหญ่เป็นเชิง ประจบสอพลอ
ลูกไม้หล่นไม่ไกลต้น	: ลูกย่อมไม่ต่างกับพ่อแม่มากนัก

ลูกสมภารหลานเจ้าวัด

: ลูกเจ้านาย, ลูกผู้มีอำนาจ มีความหมาย
เช่นเดียวกับ ลูกหลานเธอ

ลูกหน้าปะจมูก

: ทำอะไรเด็ดขาดจริงจังไม่ได้เพราะจะไป
กระทบกระเทือนพวกพ้อง

ลูกกระต๊อกกับคอกหอย

: เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ลูกเต็มบ้านหลานเต็มเมือง

: มีลูกหลานมาก

ลูกทรี

: ลูกเศรษฐี

ลูกท่านหลานเธอ

: ลูกหลานเจ้านาย, ลูกผู้มีอำนาจ

ลูกฉีลูกคน

: อยู่ในสภาพครึ่ง ๆ กลาง ๆ ยังไม่แน่นอน

ลูกเมียน้อย

: ไม่เทียมหน้าคนอื่น

ลูกเล่น

: มีชั้นเชิงในการพูดที่ทำให้ผู้ฟังสนุกสนาน

ลูกไล่

: ผู้ที่ยอมเป็นรองเขาเสมอ

ลูกศิษย์มีครู

: ทำอะไรมีฝีมือหรือมีแบบฉบับที่ดี

ลูกหม้อ

: เป็นคนทำงานในที่เดิมมานาน, คนเก่า

เล่นกับหมา หมาเลียปาก

: เล่นกับเด็ก ๆ ย่อมลามปาม, เล่นกับผู้มี

เล่นกับสาก สากตีหัว

ฐานะดีกว่าย่อมลามปามไม่รู้จักกาลเทศะ

เล่นหูเล่นตา

: แสดงอาการยียวนด้วยสายตา

เลี้ยงดูปู่เสีย

: เลี้ยงดูดูแลให้เป็นสุขสบาย

เลือดตาแทบกระเด็น

: ลำบากมาก

เลือดเนื้อเชื้อไข

: เผ่าพันธุ์, วงศ์ตระกูล, เชื้อสาย

เล่นหัว	: หยอกล้อกัน
เล่นเนื้อเอาเกลือกหา	: ทำให้สมแคน
ไล่เบี้ย	: ไล่เรียงเอาตามลำดับถึงที่สุด
เล็กพริกขี้หนู	: เล็กแต่เก่งกล้าสามารถมาก, เล็กแต่มีพิษสง
เล่นเพลงยาว	: ลอบมีจดหมายรักต่อกัน, เขียนหนังสือโต้ตอบกันไปมาไม่รู้จักจบ
เล่นเอาเถิดเจ้าล่อ	: หลบกันไปหลบกันมา
เลี้ยงช้างกินขี้ช้าง	: หามผลประโยชน์โดยมิชอบจากงานที่ทำ
เลี้ยงลูกเสือลูกจระเข้	: เลี้ยงลูกศัตรู หรือลูกคนพาลจะได้รับความเดือดร้อน
เลือกที่รักมักที่ชัง	: ลำเอียง
เลือกนกมักได้แร้	: เลือกมากมักจะได้ที่ไม่ดี
เลือดขึ้นหน้า	: โกรธ, โมโห
เลือดเข้าตา	: ทำหรือสู้อย่างไม่กลัวตาย
เลือดในอก	: ลุก
ไล่ที่ท้าว	: บังคับให้ย้ายไปให้พ้นเพื่อตนจะเข้าไปอยู่
๖	
วัดรอยตีน, วัดรอยเท้า	: เปรียบดูว่าพอสู้ได้หรือไม่, พยายามลบหลู่ต่อผู้แข่งดี ผู้มีอำนาจสูงกว่า
วันพระไม่มีหนเดียว	: วันหน้ายังมีโอกาสอีก (ใช้พูดเป็นคำอาฆาต)

ว่าใครเข้าคอกคนนั้น : กรรมที่ผู้ใดทำไว้ย่อมส่งผลให้แก่ผู้นั้น
ว่าพันหลัก : วกหรือย้อนกลับเข้าหาที่เริ่มต้น
ว่าลืมหืมตา : คนที่ได้ดีแล้วลืมหืมตา
ว่าหยาบคาย : ของหยาบแล้วจึงคิดป้องกัน
ว่าน้ำหาจะเซ : เสี่ยงเข้าพบทั้ง ๆ ที่รู้ว่าเป็นอันตราย
ว่าติดลม, ว่าวเหลิง : เพลินจนลืมหืมตา
ว่านเป็นจุลกลิน : ชุมนุญว่านวาย
ว่าแก่เกินหน้าอ่อน : คนแก่มีเมียสาว
ว่าเคยขาม้าเคยขี่ : คู่กันเคยกันเป็นอย่างดี, เข้าใจในทำนอง
ของกันและกัน

ว่าล้นหลังขาด เห็นอีกาบินผ่านก็ตกใจ : คนมีความผิดติดตัวมักมีอาการ
หวาดระแวงต่าง ๆ

ว่าเห็นแก่หญ้า ขี้ข้าเห็นแก่กิน : ตะกละตะกลามตั้งหน้าแต่จะกินท่าเดียว
ว่าเป็นฉาก : พูดเรื่องราวต่าง ๆ หลายเรื่องติดต่อกัน
เป็นข้อ ๆ ตามลำดับ ขั้นตอน

ว่าเป็นน้ำ : พูดคล่องไม่มีผิด

ว่าแต่เขาอิเหนาเป็นเอง : พูดว่าคนอื่นว่าไม่ควรทำอย่างนั้นแต่ตนกลับ
ทำเสียเอง

ว่านอนสอนง่าย : บอกอะไรก็เชื่อฟัง สอนอะไรก็จดจำ
ได้หมด

วางก้าม	: แสดงที่ท่าว่ามีอำนาจ
วางมือ	: ไม่เอาธุระ, เลิกลาไม่ทำ
วิ่งนั้กม้กั้ม กั้มนั้กม้กั้ชวณ	: ทำอะไรเกินพอดี
ไวเป็นปรอท	: ไวกวากจนจับไม่ทัน
ไวด้ว	: เย่หยิง, ถือด้ว
ไวเนื้อเชื้อใจ	: ไว้วางใจ

ค

ศิษย์มีครู	: คนเก่งที่มีครูเก่ง
ศึกหน้ำนาง	: การวิวาทหรือต่อสู้กันต่อหน้าหญิงที่ตน หมายปอง

ส

สวยแต่รูป จูบไม่หอม	: มีรูปร่างงาม แต่มีความประพฤติและกิริยา มารยาทไม่ดี, งามแต่รูป จูบไม่หอม ก็ว่า	
สวรค์อยู่ในอก นรกอยู่ในใจ	: ความดีหรือความชั่วอยู่ที่ใจตนเอง	
สองฝักสองฝ่าย	: มีใจฝักใฝ่ทั้ง 2 ข้าง, ลังเลใจ	
สองหน้า	: ไม่ซื่อตรง, กลับกลอก, เข้าด้วยทั้ง 2 ฝ่าย	
สอนจะเข้าให้ว่ายน้ำ	}	: สอนสิ่งที่เขารู้ดีอยู่แล้ว
สอนหนังสือสั่งมราช		
บอกหนังสือสั่งมราช		
สอยดอกฟ้า	: พยายามจะขอแต่งงานกับหญิงผู้สูงศักดิ์ กว่าตน	

สองผม

: มีอายุแล้ว, แก่แล้ว

สัจจะย่อมไม่มีในหมู่มนุษย์

: คนโก่งสันดานชั่วย่อมเชื่อไม่ได้

สิ่งเหมือนสิ่งซึ้งมาก

: สิ่งแล้วไม่ทำตาม

สลับเล่นเป็นเขียง

: พุดตากถางตำว่าเอาตามชอบใจ

สาดน้ำรดกัน

: ทำร้ายหรือใส่ร้าย ซึ่งกันและกันทำให้ได้
รับผลนั้นทั้งคู่

สาดเสียเทเสีย

: ตำว่ากันอย่างรุนแรงอย่างไม่เห็นแก่หน้ากัน

สิ้นเนื้อประดาตัว

: หมดตัว, ไม่มีเหลือ

สิ้นไร่ไม้ดอก

: ยากไว้, ชัดสนถึงที่สุด

สิ้นบุญ

: ตาย

สืบทายว่าไม่เท่าตาเห็น

: ได้เห็นจริง ๆ ตึกว่าฟังเขาพูดหรือเขาบอก

สุดท้ายปลายโค้ง

: ปลายสุด

สุดมือคว้า

: เกินกว่าจะได้

สุดสายป่าน

: สุดทาง, ไม่มีทางไปไกลได้กว่านั้นอีก

สุดหล้าฟ้าเขียว

: ไกลที่สุด

สุดเอื้อม

: เกินกว่าจะคว้าได้ถึง

สู้เหมือนหมาจนตรอก

: ฮึดสู้อย่างไม่คิดชีวิต

สูงเท่านกเขาเห็น

: สูงแค่ระดับนกเขาบินถึง

สูงเทียมเมฆ

: สูงมาก

สูงสุดสอย

: สูงเกินไปจนยากที่จะเอามารอบครองได้

สั้นหลังยาว	: เรียกคนเกียจคร้านเอาแต่นอนว่า ชีเกียจ สั้นหลังยาว หรือใช้สั้น ๆ ว่า สั้นหลังยาว
สาต โคลน	: ใส่ร้ายป้ายสี
สาदनํ้ารดกัน	: กล่าวให้ร้ายซึ่งกันและกัน
สามเพลงตกม้าตาย	: แพ้เร็ว, ยุติเร็ว
สามเฟื้องสลึง	: บ้า ๆ บอ ๆ สติไม่สมบูรณ์, ไม่เต็มเต็ง
สาวไล่ให้กากิน	: เอาความลับของฝ่ายตนไปเปิดเผยให้คนอื่นรู้ เป็นการประจานตนหรือพรอคพวกของตน
สั้นตำรา	: จนปัญญา, หหมดท่า, หหมดฝีมือ
สั้นประตู	: ไม่มีทาง
สิบเบี้ยไถลมือ	: ของหรือประโยชน์ที่ควรได้ก็เอาไว้อ่อน
สืขอให้ความพึง	: แนะนำคนโง่ไม่มีประโยชน์
สุกก่อนห้าม	: ด่วนทำสิ่งที่ยังไม่สมควรแก่วัยหรือยังไม่ ถึงเวลา
สุกเอาเผากิน	: ทำลวก ๆ ทำพอเสร็จไปคราวหนึ่ง ๆ
สมน้ำสมเนื้อ	: พอเหมาะพอดีกัน
สมน้ำหน้า	: เหมาะสมแล้วที่ต้องได้รับผลร้ายเช่นนั้น
สร้างวิมานในอากาศ	: เพื่อฝัน, ใฝ่ฝันถึงความร่ำรวย
สวมเขา	: ภารรามีชู
สวมรอย	: ทำที่เป็นตัวจริงเข้าแทนที่คนอื่น
สองจิตสองใจ	: ลังเลใจ

เส้นผมบังภูเขา

: เรื่องง่าย ๆ แต่คิดไม่ออก เหมือนมีอะไรมาบังอยู่

เล่นหุปลายจวัก

: เล่นที่เกิดจากฝีมือปรุงอาหารให้โอชารส

เสียกำข้ากอบ

: เสียหน่อยแล้วยังจะต้องเสียมากอีก

เสียกำไ้กอบ

: เสียหน่อยไปก่อนแล้วจะได้มากในภายหลัง

เลี่ยมเขาคายให้ชนกัน

: ยุยงให้ทะเลาะกัน

เลือนจนท่าข้าจนทาง

: ไม่มีทางเลือก

เลื้อยซ่อนเล็บ

: ผู้ที่มีความเก่งกล้าสามารถแต่ไม่ยอมแสดงออกมาให้ปรากฏ

เลื้อยเจ้าจ่าศีล

: คนที่มีท่าทีสงบเสงี่ยม แต่มีเล่ห์เหลี่ยมมาก

เลื้อยหลายห้างช้างหลายโรง

: คนที่แสดงกิริยาอะะอะตึงตัง

เลือนอนกิน

: คนที่ได้รับผลประโยชน์ หรือผลกำไรโดยไม่ต้องลงทุนลงแรง

เลื้อยในร่างสมัน

: คนร้ายที่ปลอมมาในร่างของคนดี

เลื้อยรู้

: คนที่มีไหวพริบหรือฉลาดรู้จักเอาตัวรอด

เลื้อยลากหาง

: คนที่ทำท่าที่เป็นเชิงขี้น เป็นกลอุบายให้ผู้อื่นตายใจ แล้วเข้าทำการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยไม่ทันรู้ตัว

เลื้อยสิ้นจวัก

: คนที่ฮึดสู้อย่างไม่คิดชีวิต

ไล่ตะกร้าล้างน้ำ

: ทำให้หมดราศี, ทำให้หมดมลทิน

สุมสี่สุมห้า	: ไม้ดูหน้าดูหลัง, เดาเปะปะไป
สุมเลือดสุมเนื้อ	: เรียกเอาเงินหรือทรัพย์สินของผู้อื่นด้วย
สู้จนยับตา (สู้จนยับตา)	: สู้ไม่ถอย, สู้จนถึงที่สุด
เส้นตื้น	: หัวเราะง่าย, มีอะไรเล็กน้อยก็ฮา
เส้นยาแดงผ่าแปด	: เฉียดไป, จวนไป
เสมอต้นเสมอปลาย	: คงที่, ประพฤติตนคงที่ไม่มีเปลี่ยนแปลง
เสียหื้อ	: เสียชื่อ
เสียรังวัด	: พลอยเสียหายไปด้วย
เสียเส้น	: เสียจังหวะ, เสียท่า
เสียหน้าเสียตา	: อับอายขายหน้า
เสียเหลี่ยม	: เสียชั้นเชิงท่าที
เสียงดังราวกับฟ้าผ่า	: เสียงดังมาก
เลือกกระโหลก	: เข้ามาเกี่ยวข้องในเรื่องที่ไม่ใช่ธุระของตน
เสือเก่า	: คนเคยมีฝีมือ
เสือซ่อนเล็บ	: คนมีฝีมือแต่เก็บไว้ไม่ใช้อวด
เสือติดจั่น	: คนเก่งที่เข้าที่คับขัน หรือเข้าที่ลำบาก
ไล่เหมือนตาตึกแตน	: ไส่มาก
ไล่คะแนนไม่ทัน	: พุดเร็ว พุดคล่อง, พุดได้รวดเร็วมาก
ไล่ศึก	: ลอบทำงานให้เป็นประโยชน์แก่ฝ่ายตรงกันข้าม
ไล่แห้ง	: อดอยาก, ไม่มีจะกิน
ไล่ถ่อยร้อยความ	: ไส่ความ, พุดหาเหตุหาเรื่อง

ใส่ไฟ

: ย้าย, ยุง

ใส่สาแหรกแขวนไว้

: เลี้ยงดูอย่างพะเน้าพะนอไม่ต้องให้ทำอะไร

ใส่สีส้น

: พุดเสริมคำให้สละสลวยขึ้น, แสร้งพุดให้พุดเพราะ, ใส่สีใส่ส้น

ใส่น้ำกาก

: แสร้งทำเป็นดีด้วย

ใส่น้ำยักษ์

: ทำหน้ามึงทิ้ง แสดงอาการเกรี้ยวกราด

ใส่เป็นน้ำเหลือง, ใส่แห้ง

: ออดยักยักแค้น, ไม่มีอะไรกิน

ใส่เป็นหนอน

: ญาติมิตรหรือเพื่อนร่วมงานที่คิดทรยศ

ส่งเดช

: ทำซุ่ย ๆ ไปโดยไม่คิด

ส่งเสีย

: อุปการะให้เงินอยู่เสมอ

สนตะพาย

: ถูกชักจูง

ห

หญ้าปากคอก

: คั้นเสียจนมองข้ามไป, ง่าย

หนอนบ่อนไส้

: คนในม้านหรือพวกเดียวกันคิดคดทรยศต่อกัน

หนอนหนังสือ

: คนที่ชอบหมกมุ่นอยู่กับหนังสือ

หนักแผ่นดิน

: เกียจคร้านต่อการทำงานทุกชนิด

หนังหน้าไฟ

: ผู้รับความเดือดร้อนก่อนผู้อื่น

หน้าฉาก

: ลักษณะท่าทีและความเป็นอยู่ที่ปรากฏแก่คนทั่วไป

หน้าชื่อใจคด

: มีหน้าตาดีชื่อ ๆ แต่ในใจคดโกง

หน้าเนื้อใจเสือ	: มีหน้าตายัมแยมแจ่มใส แต่ในใจดุร้าย
หน้าไหว้หลังหลอก	: ต่อหน้าทำอย่างหนึ่ง ลับหลังทำอีกอย่างหนึ่ง
หิม ๆ หยิบขึ้นปลามัน	: คนเฉย ๆ แต่เมื่อทำการอะไรลงไปมักจะมา ในลักษณะดีเลิศ
หนักเอาเบาสู้	: ไม่เลือกงาน ทำได้ทั้งงานหนัก งานเบา
หนังหุ้มกระดูก	: ผอม, ยากจนมาก
หน้าขึ้นนอกตรม	: แสร้งทำหน้าตาขึ้นบานทั้ง ๆ ที่มีทุกข์
หน้าตาย	: ทำหน้าเฉยไม่หัวเราะ
หน้าบาน	: หน้าตาแจ่มใสสดชื่น
หน้าบานเป็นกระด้าง	: ดีใจมาก, หน้าตาสดชื่นแจ่มใส
หน้าเป็น	: หน้าตารื่นเริง, หัวเราะง่าย
หน้าม้า	: เป็นนายหน้าติดต่อธุรการงาน
หน้าเลือด	: เห็นแก่ตัวโดยเอาประโยชน์จากผู้อื่นอย่างไม่ เห็นใจ
หน้าลือหน้าขวาน	: อยู่ในภาวะที่มีอันตราย
หนีเสือปะจระเข้	: หนีอันตรายอย่างหนึ่ง, กลับไปพบอันตราย อีกอย่างหนึ่ง, ซึ่งร้ายพอกัน
หนุนหลัง	: เป็นผู้สนับสนุนอยู่เบื้องหลัง
หนูตะเภา	: เป็นตัวให้เขาทดลอง
หนูติดจั่น	: เดินวนไปเวียนมา

หมองูตายเพราะงู	: มีความสามารถในสิ่งใด มักพลาดตายเพราะสิ่งนั้น
หมากัดต่อยากัดตอ	: อย่าโต้ตอบกับคนพาล
หมาขี้ไม่มีใครยกหาง	: ยกตัวเอง, คนชอบโอ้อวดตน
หมาจนตรอก	: ไม่มีทางไป, จึงทนสู้เพื่อเอาตัวรอด
หมาในรางหญ้า	: หลงในสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์แก่ตน
หมาลอบกัด	: ลอบทำร้ายโดยไม่รู้ตัว
หมาหยอกไก่	: หยอกล้อทำที่เล่นที่จริง
หมาหมู่	: ใช้พวกมากเข้ากลุ้มรุม
หมาหัวเน่า	: เป็นที่รังเกียจ เข้ากับใครไม่ได้
หมาเห็นข้าวเปลือก	: เห็นแล้วก็ทำอะไรไม่ได้ ไม่เป็นประโยชน์แก่ตน
หมาเห่าไม่กัด	: ปากเก่งดีแต่พูดแต่ไม่ทำใครจริง
หมายนับป้อนหน้า	: มุ่งหมายหรือหวังในสิ่งที่อยู่ข้างหน้า
หมีกินมึง	: พูดบ่นพึมพำ แสดงความไม่พอใจ
หยาบเป็นหนังช้าง	: หยาบมาก
หยิกเล็บเจ็บเนื้อ	: ทำอันตรายสิ่งที่เกี่ยวพันกับตัวก็ต้องเดือดร้อน
หยิบมือเดียว	: น้อย, นิดเดียว
หลวมตัว	: ถลางตัวเข้าไปในเรื่องใด เรื่องหนึ่งมาก
ห้วงคล่องคอ	: มีห้วงใย, มีภาระต้องรับผิดชอบ
หวานคอแรง	: ได้อย่างง่ายดาย
หวานนอกขมใน	: พูดหรือทำให้เห็นว่าดี แต่จิตใจไม่ดี

หวานเป็นลม ขมเป็นยา : ปากหวานทำให้หลงได้ แต่พูดไม่เพราะ
อาจเตือนสติได้

หวานล้นกินตาย : หลงเชื่อคำพูดเพราะ ๆ จะต้องลำบากทีหลัง

หวานอมขมกลืน : ตกอยู่ในฐานะที่จำต้องรับไว้ไม่ว่าดีหรือไม่ดี

หัวผมแต่พอเกล้า กินเหล้าแต่พอเมา : ทำอะไรให้พอเหมาะพอควร

หอมปากหอมคอ : พอสมควร

หักร้างทางพง : บุกเบิกที่ทำมาหากิน

หักหน้า : ทำให้อับอายขายหน้า

หักหลัง : ททรยศ, ไม่ซื่อตรง

หัวกระเด็น : อย่างดี

หัวกะทิ : ดีเยี่ยม, ดีเลิศ

หัวแก้วหัวแหวน : ที่รักใคร่เอ็นดูมาก

หัวขี้เลื่อย : ไม่ฉลาด

หัวแข็ง : ไม่อ่อนนุ่มกับใคร, ไม่ยอมใครง่าย ๆ,
ส่อนยาก

หัวเดียวกระเทียมลีบ : ตัวคนเดียว โดดเดี่ยวไม่มีญาติพี่น้อง

หัวฟุงหัวมัน : ส่วนที่ถือว่าดีกว่าส่วนอื่น ๆ

หัวไม้ : นักเลง

หัวเรือใหญ่ : ทำตัวเป็นหัวหน้า เข้าเกี่ยวข้องกับทุกอย่างไป

หัวสูง : ทำตัวว่ามีรสนิยมสูง ชอบแต่ของดีมีราคา

หัวล้านนอกครุ : ทำนอกแบบแผน

หัวแหลม	: เฉลียวฉลาดปราดเปรื่อง
หัวอ่อน	: สิ่งสอนง่าย, เป็นคนอ่อนน้อม
หาเข้ากินคำ	: หาเลี้ยงชีพไปวัน ๆ
หาทำยาก	: หายาก
หาหาใส่หัว	: หาเรื่องใส่ตัวเอง
หามรุ่งหามค่ำ	: ตลอดเวลา, ตลอดวันตลอดคืน
หายใจไม่ทั่วท้อง	: หวาดหวั่น, วิตก, ระแวง
หึงห้อยหรือจะแข่งกับแสงจันทร์	: แข่งอำนาจกับผู้ที่มีอิทธิพลเหนือกว่าย่อมแพ้เขาแน่นอน
หูทวนลม	: แกล้งทำเป็นไม่ได้ยิน
หูเบา	: เชื่อง่าย
หูป่าตาเถื่อน	: ไม่รู้เรื่องรู้ราวอะไรเลย
หูไปนาตาไปไร่	: ทำเป็นไม่รู้ไม่เห็น
หูผึ่ง	: สนใจมาก
หูหนัก	: ไม่เชื่อง่าย ๆ หูฟังอะไรไม่ค่อยได้ยิน
เห็นช้างเท่าหมู	: โกรธจัดจนเห็นศัตรูไม่น่ากลัว
เห็นดำเห็นแดง	: ให้แตกหักรู้กันไปเลย
เห็นหน้าเห็นหลัง	: เริ่มเห็นผลงานที่ได้ลงทุนลงแรงไป
แห้งแล้งเหมือนทะเลทราย	: แห้งแล้งจริง ๆ ไม่มีน้ำและต้นไม้เลย
เหนียวจนลื่นห้อย	: เหนียวมาก

เหวี่ยงแห	: เตาคลุมไปทั้งหมด
เหลือบากว่าแรง	: เกินความสามารถที่ทำได้
ใหม่ถอดด้าม	: ใหม่จริง ๆ ยังไม่มีใครใช้
ให้ทุกข์แก่ท่านทุกข์นั้นถึงตัว	: จะทำให้คนอื่นเดือดร้อนเช่นสองการกระทำนั้น กลับย้อนมาหาตัวเองทำให้เดือดร้อนไปด้วย
หนามยอกอก	: คนหรือเหตุการณ์ที่ทำให้รู้สึกเหมือนมีอะไร มาทิ่มแทงอยู่ในอกตลอดเวลา
หนามยอกเอาหนามบ่ง	: ตอบโต้หรือแก้ด้วยวิธีการทำนองเดียวกัน
หนามแหลม ไม่มีใครเสียม	: คนที่มีปฏิกิริยาไหวพริบตามธรรมชาติโดย ไม่ต้องมีใครสอน, มักใช้เข้าคู่กับ มะนาว กลมเกลี้ยง ไม่มีใครกลิ้ง
หนูดกถึงข้าวสาร	: ผู้ชายที่มีฐานะ ไม่ค่อยดีได้แต่งงานกับผู้หญิง ที่ร่ำรวย
หมดเขี้ยวหมดงา	: หมดอำนาจวาสนา, ล้นฤทธิ์
หมดตำรา	: จนปัญญา, หมดท่า, หมดฝีมือ, ล้นตำรา
หมอบกระแด่	: หมอบนิ่งไม่มีทางสู้
หมอบราบคาบแก้ว	: ยอมตามโดยไม่ขัดขืน, ยอมแพ้โดยดี
หมาสองราง	: คนที่ทำตัวเข้าด้วยทั้ง 2 ฝ่าย
หมาหยอกไก่	: เรียกว่าการที่ขยี้หยอกล้อหญิงสาวนั้นไม่จริง
หมาหวงก้าง	: คนที่หวงของที่ตนเองไม่สามารถเอาได้

หมาหางด้วน

: คนที่ทำอะไรผิดพลาดจนได้รับความอับอาย
แล้วชวนให้ผู้อื่นทำตามโดยยกย่องการกระทำ
นั้นว่าดี ควรเอาอย่าง

หมาเห่าใบตองแห้ง

: คนที่เก่งแต่พูด

หมาจะหมาอย่าเอาคานเข้าไปสอด : คนที่เข้าไปขัดขวางขณะที่ผู้อื่น
กำลังทำอะไรอย่างหนึ่งกำลังจะสำเร็จ

หมูในเล้า, หมูในอวย

: สิ่งที่อยู่ในกำมือ

หมูไปโก๋มา

: ถ้อยทีถ้อยคอยตอบแทนกันให้สิ่งของแลกเปลี่ยน
หรือตอบแทนซึ่งกันและกัน

หอกข้างแคร่

: คนใกล้ชิดที่อาจคิดร้ายขึ้นมาเมื่อไรก็ได้
มักใช้แกล้งเล่นที่ติดมากับพ่อหรือแม่,
ศัตรูที่อยู่ข้างตัว

หักด้ามพร้าด้วยเข่า

: หักโหมเอาด้วยกำลัง, ใช้อำนาจบังคับเอา

หักล้า

: ทำให้เสียท่าหรือเสียเหลี่ยม

หันหน้าเข้าหากัน

: เป็นไมตรีกัน, มาปรึกษากัน

หันหลังให้กัน

: โกรธ, เลิกคบค้า

หัวกระไดไม้แห้ง

: มีแขกมาเยี่ยมเยียนอยู่เสมอ (มักใช้หมายถึง
บ้านที่มีลูกสาวสวย หรือบ้านที่มีอำนาจวาสนา)

หัวชนกำแพง, หัวชนฝา

: มีลักษณะที่สู้ไม่ยอมถอย

หัวมังกุท้ายมังกร	: ไม่เข้ากัน, ไม่กลมกลืนกัน, มีหลายอย่าง หลายแบบปะปนกันจนหมดงาม
หัวไม่วางหางไม่เว้น	: ถูกใช้งานจนไม่ได้ว่างเว้น
หัวหกกันขวิด	: เอาทุกท่าทุกทางโดยไม่มีจุดหมาย
หัวหลักหัวตอ	: สิ่งสำคัญที่เห็นเป็น ไม่สำคัญไป
หัวหายตะพายขาด	: ชอบเที่ยวจนอยู่ไม่ติดบ้าน
หาตัวจับยาก	: หาคนเทียมได้ยาก
หาเลือดกับปู	: เคยเชยหรือบ๊องบังคับเอากับผู้ที่ไม่มีจะให้
หาเศษหาเลย	: หาประโยชน์เล็ก ๆ น้อย ๆ, เบียดบังเอา ส่วนที่เหลือเล็ก ๆ น้อย ๆ ไว้
หาหัวงมาคล้องคอ	: รนหาการผูกพันมาใส่ตน (มักใช้เปรียบเปรย ผู้ที่จะมีคู่ครอง)
หายเข้ากลีบเมฆ	: หายลับไปไม่ได้พบอีก
หุงข้าวประชดหมา (ปิ้งปลาประชดแมว)	: ทำประชดหรือแตกดัน ซึ่งรังแต่จะเสีย ประโยชน์
เห็นกงจักรเป็นดอกบัว	: เห็นผิดเป็นชอบ
เห็นขี้ดีกว่าไส้	: เห็นคนอื่นดีกว่าญาติพี่น้อง
เห็นช้างขี้ ขี้ตามช้าง	: ทำเลียนแบบคนใหญ่คนโตหรือคนมีทั้ง ๆ ที่ตนไม่มีกำลังทรัพย์หรือความสามารถ
พอเหยียบขี้ไก่ไม่ฝ่อ	: หียบหย่ง, ทำอะไรไม่จริงจัง
เหยียบเรือสองแคม	: ทำที่เข้าด้วยกันทั้ง 2 ฝ่าย

อ

อกไหม้ไล่ชม	: ทุกข์ทรมานอย่างยิ่ง
อกสิ้นขวัญแขวน	: ตกใจสุดขีด
องอาจดั่งราชสีห์	: ทำทางสง่าผ่าเผยน่าเกรงขามมาก
อดอยากปากแห้ง	: อดอยาก, ยากจน
อมพระมาพุด	: เชื่อถือไม่ได้
อมเลืดอกมเฝ้า	: มีลักษณะสมบูรณ์ผิวพรรณผุดผ่อง
อย่าไผ่สูงให้เกินศักดิ์	: อย่าหมายสิ่งที่สูงเกินฐานะของตน
อยู่ยงคงกระพัน	: อาวุธที่มามีร้ายไม่สามารถจะทำอัน
ตรายได้เอาไม้ซีกจัดไม้ซุง	: คัดค้านผู้ใหญ่หรือผู้มีฐานะสูงกว่าย่อมไม่สำเร็จและอาจได้รับผลร้ายแก่ตัวอีกด้วย
เอาไม้สั้นไปรันซี่	: โต้ตอบหรือทะเลาะกับคนพาลมีแต่ทาง
เสียเอาเลือดกับปู	: เคี้ยวเข็ญหรือบีบบังคับเอากับผู้ที่ไม่มีจะ ให้, หาเลือดกับปู กี่ว่า
เอาหูไปนา เอาตาไปไร่	: แสร้งทำเป็นไม่รู้ไม่เห็น
โอดกาเหว่า	: ร้องไห้คร่ำครวญ
โอละพ่อ	: กลับกันไปหมด, ผิดความคาดหมาย
โอิ้เอั้วหารราย	: ข้าอึดอาดยิตยาด
อยู่โยง	: ไปไหนไม่ได้, อยู่เฝ้าบ้าน
อ้วนเป็นตุ่ม	: อ้วนตัวใหญ่มากเหมือนตุ่ม

ออกจ้าว	: โกรธ, ออกท่าทางอะอะ
ออกจากปากเข้าหูคน	: พูดอะไรออกไปย่อมมีคนรู้
ออกยักษ์ออกโขน	: กระโดดโลดเต้นอย่างเล่นโขน
ออกเรือน	: มีสามี
ออกหน้าออกตา	: เปิดเผยให้เห็น
อ่อยเหยื่อ	: ล่อให้หลงเชื่อ, หว่านล้อมให้ตายใจ
อาภัพเหมือนปูน	: อาภัพตกอับ, ไม่มีวาสนา
อาบเหงื่อต่างน้ำ	: ทำงานหนัก, ทำงานด้วยความเหน็ด
เหนียวอำขาผวาปีก	: แสดงกิริยารับร้อนเข้าไปรับ , ละโมบ
อิจฉัตรร้อน	: อิจฉา
อีโหน่อีเหน่	: เรื่องราวที่เกิดขึ้น
อุ้นหนาฝาคั่ง	: มีคนมากันมาก, คับคั่ง, หนาแน่น
เอวบางร่างน้อย	: รูปร่างอ้วนแอ้น
เอาข้างเข้าถู	: โต้เถียงอย่างไม่มีเหตุผล
เอาใจเขามาใส่ใจเรา	: คิดถึงถ้าเราเป็นอย่างเขาบ้าง
เอาเถิดเจ้าล่อ	: หลอกล่อ
เอาพิษเสนไปแลกกับเกลือ	: ลดตัวลงไปแลกกับคนที่มีความต่ำกว่า
เอามือใส่ปาก	: นิ่งเฉยไม่ทำอะไรเลย
เอาไม้ไปเหย่เสื่อ	: เล่นกับสิ่งที่เปิ่นอันตราย
เอาหน้ายักษ์เข้าใส่	: หน้าตาแสดงว่าโกรธ หรือแสดงความดูร้าย

เออออห่อหมก

อดเปรี้ยวไว้กินหวาน

อ้อยเข้าปากข้าง

อัฐยายซื้อขนมยาย

อาบน้ำร้อนมาก่อน

อาศัยลำแข้งตัวเอง

เอากุ้งฝอยไปตกปลากระพง

เอางูมาสู้คนอื่นมาหายใจ

เอาทองไปรูกระเบื้อง

เอาน้ำเย็นเข้าลูบ

เอาน้ำลูบท้อง

เอาเนื้อหนูไปปะเนื้อช้าง

เอาปูนหมายหัว

: เห็นดีเห็นงามด้วย

: อดใจไว้ก่อน เพราะหวังสิ่งที่ดีกว่าข้างหน้า

: สิ่งหรือประโยชน์ที่ตกอยู่ในมือแล้ว

: เอาทรัพย์สินจากผู้ปกครองหญิงที่จะขอแต่งงานด้วย
มอบให้เป็นสินสอดของหมั้นแก่ผู้ปกครอง
หญิงนั้นโดยสมรู้กัน, โดยปริยายหมายถึงการ
กระทำการอย่างอื่นในทำนองเดียวกันนี้

: เกิดก่อนจึงได้รู้เห็นสิ่งต่าง ๆ มามากกว่า

: ช่วยตัวเอง, พึ่งลำแข้งตัวเอง

: ลงทุนน้อยหวังผลกำไรมาก

: อาศัยผู้อื่นมักไม่สะดวก, พึ่งงูคนอื่นหายใจ
หรือยืมงูคนอื่นหายใจ ก็ว่า

: โต้ตอบหรือทะเลาะกับคนพาลหรือคนที่มี
ฐานะต่ำกว่า เป็นการไม่สมควร

: ใช้คำพูดอ่อนหวาน หวานล้นม

: สู้ทนทิวในยามยาก

: เอาทรัพย์สินหรือสิ่งของจากคนที่มีน้อยไป
ให้แก่ผู้ที่มีมากกว่า

: ผูกอาฆาตไว้, คัดโทษไว้, เชื่อแน่ว่าจะเป็นไป
ตามที่คาดหมายไว้